

Ilustrace Anny Kopecké

(1. místo ve IV. Kategorii výtvarné části soutěže Pardubické střípky 2010.)

VĚRA KOPECKÁ

DEN ZA DNEM

*

Den nebyl z velkých
jen prostě obyčejný
jak máta nebo rmen
Dělil se o slunce
a bzukot včel
naplněný jak úl
a vlídný
jak za horkého léta
stín lípy
polaskal i zabolet

Nebyl to diamant
jen pouhý oblázek

*

Den neklidný jako moře
příbojem vln
naráží o břeh
převrací lastury
Míhají se tváře
vzdálené blízké

v různorodé směsici
jak drobný písek
jako film

A den se odvíjí
k titulkům
před spaním

*

Nabírám ze dna dne
lastury barevné
a měsíc v říji
žárливosti šílí
a přece se nedotkne
země ani hvězd
Lenivě

*

Den červencově vyzrálý
voněl medem
tou hostinou
co včely zchystaly
Nestydatě odhalený
dotýkal se lůna ženy
Rozkročený stál
Obdarovaný sluncem
Sám byl dar

*

Den plný výhně
táhl se unaveně líně
jako poslední voda
ve vysychající řece
otráveně a těžce
Výčitkou žhnul
a spaloval poslední
naději ve větvích
Nad vyschlým polem
se tetelil strach
Den který vezli na marách
za mohutného hřmění
lživých pravd
Už není

Není

*

Den za dnem
vedle mne
ticho přeshlapuje
zmateně
hledá verš
hledá obrazy
do mé básně

*

Prchavý přízrak dne

po nebi se koulí
když ze dna dne
nabírám
poslední zázračné
kapky živé vody

než zmizí navždy
na dně

*

Den za dnem
paprsky světla do očí
To léto útočí
zlatými bodáky
A za zrcadlem
zmizelí
a květy zvadlé
vracejí se do hlíny
Den za dnem

*

V ten den
i zvony utichly
i ptačí křik
a ticho
jako vykřičník
mlčelo nad krajinou
zpusťšených hnízd
A kroky

kroky

kroky

beznadějně bloudící

*

Den byl vzpurný a splašený
Štiplavý dým
tančil nad zemí
s rudými plameny
šílený
Hořel les
obilí
plameny dychtivě

co už není
vzdálené chvění
nevyslovených vět
nezodpovězených otázek
Oblázek

znovu nalezený
Pár kruhů na hladině

Den za dnem

Z popela

vzlétl Ikaros

*

Byl den
průzračný a čistý
jako novorozeně
Hory se přiblížily
nablýskané
vymyté

Den bílý jako list

Tenké přesné linky

a v nich

průzračně čisté

vyznání

*

Den zadržával
klopýtal
od nikud
do nikam
opuštěný a sám
nad tou zprávou
Zatím co lomikámen
hledal cestu
a ze všech sil

o život

v kameni

zápasil

*

Den jako malovaný
ani mráček
nad krajinou přání
a přátelé

olizovaly obydlí
Křičely stromy
V posledním tanci
Úžas rukama lomil
Na popel
šořela něha
na popel
desítky let
na popel
těla

Sepnutýma rukama
za hradbou ohně
modlila se tráva
o déšť

a dálky byly
průzračné a vzdálené
V mrazivém štronzu
se život zastavil
I nebe červánkově ohnivé
pálilo mrazem
palčivě
Pak slunce
prvním nesmělým paprskem
prozářilo

vložku sněžnou
Snesla se na zem
a tiše nenápadně
začala probouzet
touhu po tobě
*

Jako rychlík
řítíl se ten den
Mizely stanice
prchaly stíny
za oknem
*

Měl vlasy
plné hvězd

jak stromy v háji
ševalili vesele
V pevném
objetí verše
prorůstali jsme se
*

Počínající den
zvonil jako smích
saní letících
bílou plání
Den jiskřivý a chladný
Padaly rampouchy
z básní
a slova tuhla v led
na půli cesty
cinkala o sebe
*

Ten den
otevřela se země
Pramen ve mně
dlouho spící
Zřídlo bublající
probudilo se
Chrlilo lávu k obloze
co měnila se na básně
*

Den motýl
přeletěl
nezanechal stopy

A přece
Dozrály plody
květy
motýlem opylené
*

Den krátkozraký
s šedým zákalem
*

Den jak studna

Mohlo to být chmýří
chmýří zimy
nebo kapky dešťové
tisíce očí
rozzářených štěstím
Takový
to byl den

zrcadlil
odrážel
kroky tvé
*

NA SLOVÍČKO S VĚROU KOPECKOU

Od rozhovoru, který jsme přetiskli z Náchodského Swingu v Kruhu 19. v březnu 2010 uplynul rok a stala jsi se místopředsedkyní ve výboru našeho Střediska. Nedávno ti byla svěřena nově vytvořená oblast Hradecko, takže máš velkou odpovědnost. Půjdu rovnou k věci a položím otázky.

Jak si představuješ svoji práci v těchto funkcích a čeho chceš docílit?

Přiznám se, že se v těchto funkcích zatím rozhlížím. Co se týká oblasti Hradecko, myslím si, že je třeba trochu napomoci tomu, aby se autoři z Hradeckého kraje poznali. Zatím ani sama nemám celý kraj zmapovaný. Vím o autorech z nejbližšího okolí, z Jičína, z Hradce, vím o některých akcích, které se pravidelně na území kraje pořádají. Zním některé autory, které bych chtěla oslovit a získat pro členství v SVČS. Byla bych ráda, kdybychom se o akcích v rámci oblasti vzájemně informovali a občas navštívili besedu, výstavu, autorské čtení kolegy nebo kolegyně. To je jeden ze způsobů, jak poznat ostatní a jejich tvorbu.

Čeho jsi dosáhla jako básnířka a fotografka v roce 2010?

Nemám pocit nějakých převratných změn, posunu v uplynulém roce. Prostě pokračuji v tom, co jsem už dávno začala.

Těší mě, že jsem se mohla aktivně zapojit do činnosti VČSOS a opět se zúčastnit literárních festivalů a plenérů v Polsku a tím i publikovat ve sbornících z těchto festivalů a podílet se na společných výstavách. Účast na těchto setkáních, plenérech a festivalech přináší s sebou i mnoho nových podnětů a krásných přátelství. Zejména vícedenní plenéry jsou nasyceny tvůrčí atmosférou.

Samostatné výstavy fotografií jsem měla ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové a v Polsku v Bielawě a v Tarnowských Górách.

Přeložila jsem verše ruské básnířky Jekatěřiny Poljanské, podařilo se mi několik jejích zajímavých fotografických portrétů a také uskutečnit pořady s touto autorkou a kolegou z Polska, které byly velmi dobře přijímány. Káta Poljanská obohatila svou přítomností i 11. Dny poezie v Broumově, které i nadále organizuji. V době své návštěvy pobývala u mě a tak jsem ji mohla poznat jako velice zajímavého

a duševně bohatého člověka. Z polštiny jsem přeložila verše Anny Zalewské z Poznaně, s kterou se setkávám již několik let. Bohužel se pro nemoc nemohla zúčastnit 11. Dnů poezie ani plánovaného pořadu tří autorek tří slovanských jazyků – v pořadu měla vystoupit ona, Káťa Poljanská a já.

Vydala jsem novou sbírku Tanec skal. Některé verše z ní byly už přeloženy a publikovány v Polsku. Jsem velice vděčná Janě Wienerové za její krásné ilustrace.

Trápí mě, že se poezie velice těžko dostává ke čtenáři a o překladové poezii to platí dvojnásobně. Proto se snažím alespoň prostřednictvím besed a autorských čtení ji nabídnout posluchačům.

Děkuji za odpovědi a za redakci bulletinu Kruh ti ke Tvému kulatému výročí přeji hodně zdraví a dalších úspěchů ve Tvé tvůrčí činnosti. Milan Dušek.

TRÉNINK PAMĚTI

JAN DVOŘÁK

Široce rozvětvená rodina Hluchých konečně má ve svém středu historika. Rolf Přeskoč si vzal za ženu švitořivou krásku Libuši, artefakt půvabu, navíc nekonfliktní a věrnou bytost. Útlý Přeskoč si už od mládí vysloužil dílem výsměšnou, dílem obdivnou přezdívku Datažrout pro svou nezměrnou zálibu v dějinných událostech, jejichž běh dokázal přesně popsat a zařadit do správných časových souřadnic. Není tedy divu, že s úspěchem vystudoval historii – a potom se věnoval bádání v tomto oboru. Přitom rád hleděl daleko zpátky, takže se specializoval na vývoj lidstva na úsvitu dějin. Okouzleně procházel údolními zaniklých civilizací a meditoval nad jejich konflikty. Vidím půdorysy dějů, které se opakují, říkal.

Patriarcha rodu Václav Hluchý, který nesoustavně sepisoval něco jako jeho kroniku a sbíral o něm kdejakou poznámku, zadumaného a v dávnou duchem bloudícího mladíka z utilitárních důvodů přivítal. Konečně převezme jeho nepsanou povinnost do odborných rukou profesionál.

A Rolf Přeskoč se danému úkolu nebránil, naopak, chápal ho jako vyslovení důvěry a příbuzenské přivnutí na rodinnou hrud'

Navíc v něm spatřoval vítaný odskok od velkých dějin, vyčerpávajících svou monumentalitou a myšlenkovou náročností, k těm malým, odrážejícím běh každodennosti, které byly kromě toho v módě.

Jako každý správný historik se rozhodl shromáždit všechny důležité materiály z různých dostupných zdrojů. Čerpal z rodinných fondů i archívů. Byl překvapen, o kolik zajímavých podkladů se mohl opřít. První dojem byl, že se dostal do dynastie systematiků, bazírujících na přesném záznamu každého detailu. Z těchto údajů mohl spolehlivě vycházet. Vedle toho ovšem odkrýval sloje hlubší a složitější. Zjišťoval, že si zároveň potrpěli na písemný projev vůbec, nacházel rozsáhlé

korespondenční komplety, pokreslené deníčky i záznamníky – a odhalil dokonce i literární pokusy pestrých žánrů. Takže se mu posléze evokace událostí počaly bohatě větvit a vytvářet nejrůznější souvislosti. Rád se se svými poznatky svěřoval na různých příbuzenských sedánkách, kterých ovšem využíval k zjišťování a doplňování „bílých míst“ nebo k objektivizaci příliš rozběhlých faktů.

Jeho tematické „vločky“ byly zpočátku velmi oblíbené, přítomní soustředěně poslouchali a omezovali se pouze na občasné projevy údivu či pochybností. Do jeho povídání však stále víc vpadaly varující věty, působící jako vosí bodnutí:

To přece není možné...

Vidím to úplně jinak...

Rozhodně to neřekl...

Tak to nebylo /bylo jen částečně/...

Nesčetné variace, využívající nekonkrétního, zato však magického zájmena „to“, nebyly ani tak polemikou s jeho výkladem minulosti, pídícím se po zjištění pravdy, jako spíš naznačením pochybností nebo přímo nesouhlasu s reprodukovanou traktací důležitých i bezvýznamných epizod. Všechn ten roj příbuzných, bab, dědů, bratrů, sester, strýců, tet, sestřenic a bratranců... si nárokoval právo na svou pravdu. Do bohatého pugétu vplétal květinu osobitých barev, tvarů i vůní...

Rolf Přeskoč se nebránil naslouchat živým hlasům, rozeznělým do echa. Naopak vyzýval opravovatele, majitele absolutních stanovisek, glorifikátory či ponižitele, reptaly i zvěstovatele... k tomu, aby mu pomohli doplňovat kamínky do mozaiky. Aby mnohost různotvarých detailů vytvářela co možná nejopravdovější celek. Splétaná a rozplétaná historie, usmíval se pošetilý zkoumatel a zařadil cesty za příbuznými do kalendáře svého života.

Všichni víme, že naše bytí se děje ve dvou sférách – té soukromé a té veřejné. Oddělují se a zase spojují – a usilují o nalezení zdravé rovnováhy. Rolf Přeskoč vybudoval smysl svého činění a usilování na propojení obou rovin, a tak si počínal i při vyplňování svého nového úkolu. Jako neustále zářící žhavou jiskěrku zahlédl v něm možnost stát se trvalým svědkem probíhající historie, u níž těžko odhadujeme, čím nás překvapí zítra.

A pak, někdy daleko, věřil, až ho zaskočí smrt, zanechá za sebou svědectví o dějinném okamžiku, který bude pro lidstvo stejně podstatný a důležitý – jako jsou všechny ty existenciální výpovědi o bájně řece Nilu.

Rolf Přeskoč byl vděčný Václavu Hluchému, že ho osvobodil od determinovaného běhu na velkých a dlouhých trasách – a předal mu v důvěře dveře k prostoru zdánlivě nepatrnému, zato však vznikajícímu – od minulosti až k budoucnosti.

Hlavní, kdo vnesl stín pochybnosti do jeho nadšeného putování rodopisným pralesem, byla paradoxně ta, která by ho v něm měla nejvíc podporovat, být mu oporou a informátorem „z první ruky“ – drahá žena Libuše. Vyrostlá v péči a starostlivosti rodiny, hýčkaná a rozmazlovaná, časem pocítovala tenhle úděl

nejen jako výhodu a klad, ale rovněž jako přítěž, která ji do jisté míry zbavovala samostatnosti. A činila z ní, málo platné, cosi jako drátky ovládanou loutku. A od manželství si slibovala uvolnění ze stísnujícího krunýře závazků a povinností, konečně vyšlápnutí vlastníma nohama... Místo přizpůsobování toužila po vytváření a budování svého /na to slovíčko kladla zvýšený důraz/ životního modelu. A kdo jiný by jí v tom měl být podporou než milovaný manžel, jehož si vyvolila nikoli po prudkém bezmyšlenkovitém okouzlení, ale po léta vytvářeném stmelujícím vztahu s trvalou hodnotou, věřila.

A kromě toho jí imponovala partnerova schopnost hledět na lidské hemžení, mnohdy ubíjející, fádni a malicherné, shůry, s nadhledem, poměřovat ho velkými záměry. Ani nedutala, když naslouchala jeho široce rozmáchlému vypravování, které vyvolávalo dojem, jako by se důvěrně znal se všemi těmi plasticity kreslenými velikány a dovedl naslouchat jejich radám...

A jeho zase těšila její zaujatost, oddanost, možná dokonce bezprostředně projevovaná úcta: zbavovala manžela většiny praktických povinností a dobrovolně je přejímala. Zato si nedovolila zasahovat do jeho povídání, prostě sdělovaná fakta využívala a zařazovala do své vize odlišného světa než byl ten, v němž se dřív – nuceně – pohybovala.

Když však vypožorovala slábnutí zlaté žíly Přeskočova vypravování a jeho nahrazování zdoluhavým putováním po vykutáných plochách jakýmsi běžným a nezajímavým terénem, jehož bezvýznamnosti si užila dost a dost, pocítila silné znepokojení. Připadalo jí, jako by chobotnice rodu uchvátila svými chapadly i silného nově příchozího, vysála z něho veškerou energii – a za „odměnu“ ho nechala pobývat ve své blízkosti. Nejhorší ovšem bylo, že „zastavený poutník oceány“ se ani nepokusil vytrhnout ze smrtícího objetí – naopak svůj úděl přijímal dobrovolně a rád.

Libuše věděla, že se těžko může pustit do přímého souboje s tvorem, který dlouhé desítky let, den po dni, týden po týdnu, měsíc po měsíci, obývá rozlehlé vody. Musí ho z nich vylovit a na slunci obnažit jeho pravou podobu.

Rolf Přeskoč, okouzlený Libušiným nepovrchním citem, věřil, že si ji ještě víc získá nově přijatým úkolem – a že se právě ona zároveň stane nejen jeho hlavním průvodcem, ale i odhalitelem „chodeb nejtajnějších“. Již od počátku svého zkoumání se přesvědčoval, že toho bude zapotřebí.

Rod Hluchých ho totiž zavedl do zvláště nepřehledného labyrintu, plného pozavíraných dveří, strmých zatáček, ostrých protikladů, různých interpretací...

A historik naslouchal. Psal.

„Nechci se vměšovat do toho, čemu nerozumím,“ řekla mu Libuše, když ji žádal o názor na první výsledky svých komentovaných záznamů. Pak pokračovala. Prý ji děsí, že by ho mohla zavalit jednou, dvěma, desítkami vzpomínek, které by třeba bratranec Jindra, který je obzvláště velký mluvka, však se sám pasoval na hlasatele

pravdy, obrátil vzhůru nohama a z šatů vyklepal zubožené tělíčko, ostatně sám se přesvědčuje o „strategii prorůstání“, při níž ostré kontury pohlcují mlhavé přízraky... Bolí ji, když sleduje návaly jeho radosti z úspěšných lovů vyslechnutých epizod, které může zapojovat do trpělivě vytvářených řetězců souvislostí. Každý článek lze totiž nahradit jiným – a na výsledném obraze to nic nezmění. Jako když se horolezec drápe na horu v domnění, že se změní perspektiva jeho zření. Ale on z té imponující výšky vidí zase pouze zemi. A jiné to nebude...

Není vůbec připravena podstoupit boj s touto marností...

Nešťastný Rolf Přeskoč, dřív nepochybně pro Libuši vzor a příklad virtuózního plavce v řece času, počal pojednou umdlévat, když se na něj valily nové a další vlny a břeh se spíš ztrácel. Samozřejmě si byl vědom nástrah a zranitelných míst svého povolání, na tak příkrou hranici nepřetržitých konfrontací však připraven nebyl.

A pokorná Libuše ho pomalu každý den vytrhovala ze soustředěného zkoumání, studia písemností a objevitelských rozhovorů, vnášela do jeho poznávacího nadšení narušující tóny, pohrdlivě ohrnovala nos, krčila rameny – ba došlo i na před tím nevídané hádky. Nejvíc ji totiž vadilo, že její Rolf, když už upadl do omezujících tenat, nerespektuje především ji, která si v nich vytrpěla své získané zkušenosti.

Sváděla boj s mužovými obdivnými slovy, jimiž vital každý nový postřeh.

Strýc Hubert mně předal záznamníček babičky Věry, v němž líčí průběh svého útěku od rodiny a putování za vyhlédnutým amantem. Krásné popisy! A nezvyklé situace. Třeba ta patetická scéna, v níž tehdy ještě nezkušená dívka vyleze na věž vedle kostela a začne hrozit, že se vrhne do hloubek, zůstanou-li pro ni i nadále uzavřeny dveře jejího milovaného. Pravda, dějiny mohou být podobnými výjevy přeplněny, když se potom ale objeví v soustavě navazujících epizod – je o čem uvažovat...

Kontrovala:

Jenomže já naopak pozoruji, že se příslušníci rodu, tak rozdílní a možná i nepřátelští, vzácně proti tobě spojili a spikli... Vymýšlejí pro tvůj účel obraz světa, který potřebuješ vidět, zachytit „jednou provždy“ a učinit z něj vzácný „dějinný příklad!“

Jaký dějinný příklad!

Bohapusté vymýšlení!

Konstruování!

Zachovaná paměť? Je k ničemu. Co s ní? Nahradíš ji – a nikdo to nepozná.

A tak Libuše vlastně každý den rázně a nekompromisně rozmetávala pracnou historikovu stavbu; hroutila se od samých základů, až kosti aktérů praskaly.

Místo úctyhodného pochodu napříč časem počalo slábnout Přeskočovo odhodlání, s nímž vstupoval do dějin Hluchého rodu.

Ať narazil na jakýkoli blýskavý střípek, vyhasínající slunce ho vzápětí nořilo do tmy. Kam zmizelo nadšení počátku?!

Rolf Přeskoč znechuceně zasedal za stůl a nejmíc ho trápily vzrůstající zrakové potíže. I větší litery se znejasňovaly. Nebylo by lepší stát na vysokém kopci a hledět do zeleného údolí?! Sledovat věčný růst trávy, nasávat její vůni a opájet se poryvy větru.

A pak se přihlásil o slovo první potomek nové rodiny. Bylo to právě v čase, kdy se vystupňovalo odcizení manželů do té míry, že začali uvažovat – vskrytu – o rozvodu. Blížící se radostná událost zaplatpánbů rozvrat zmařila.

Rolf Přeskoč právě tehdy pochopil, že teprve nastává začátek – jeho návratu.

Blížící se příchod dalšího z rodu Hluchých oznámili na tradiční příbuzenské sešlosti, na níž se jedlo a pilo a zpívalo a juchalo a zvracelo a pomlouvalo a brečelo a hanělo a chválilo ... a vůbec žilo...

Všeobecně se očekávalo, že novopečený otec bude pokračovat ve své četbě, ale historik i člověk je potěšil i zklamal.

Řekl:

Bojím se, že všechno bylo úplně jinak, než jak jsem to poznal a zaznamenal. Nemohu se vracet, abych vás nezklamal. A abych nezakřikl radost a naději.

Sotva ho v tom hlomozu slyšeli a skoro vůbec ho nevnímali.

Jedině patriarcha rodu Václav Hluchý soustředěně poslouchal a zlobil se na svůj odcházející sluch. Nebyl si jistý, že vše dobře slyší, ale chlapcovým myšlenkám určitě rozuměl.

Smutně se usmíval.

Nemysli si, že jsi se osvobodil, myslel si. Před lavinou prostě neutečeš, i když máš ještě zdravé nohy a dokážeš běžet jako o život.

Tak to bylo, právě tak, když se rodinná slavnost vymkla z kloubů a zešílela...

A Rolf Přeskoč chtěl mluvit dál, nepřetržitě, ale jazyk se mu zauzlil...

Druhý den pak planě proležel s rozbolavělým břichem a prázdnou hlavou.

Teprve když se navečer pozvracel, ulevilo se nejen jeho útrobám.

Před očima se mu rozeběhlo pásmo záběrů stejně zvracejících příbuzných – v různých časech, za jiných okolností, stejný základ se štěpil do variabilních situací.

A psal se jistý rok, jistý den, psala se jistá vteřina.

Myslela jsem, že vypustíš i duši, řekla Libuše svému vyvolenému.

Duši ne, proboha duši ne, pronesl úzkostlivě, když marně hledal na stěně svůj stín.

MARTIN VÍDENSKÝ

Na konci cesty

Seděl klidně,
jako by odpočíval
a nabíral dech.

Za jeho zády
vycházel měsíc,
v jeho očích
zapadalo slunce.

A já věděl,
že už
nikdy...

A já věděl,
že už
nic...

ZEMĚ, VODA, OHEŇ, VZDUCH

ANTONÍN ŠLECHTA

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Nechte myšlenky usnout a city zajít, ať zhebnou v jediném okamžiku věrní mí přátelé, druzi na cestách i necestách, nerozluční společníci bezesných nocí se studeným potem na čele. Kdo matkou myšlenek, kdo otcem činů? Ať zajdou, probůh, na úbytě, cholera nebo mor. Ať srazí jim vaz pádná ruka neoblomná.

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Vstoupily dny rozpárané ve švu, roztržené napříč, kdy volám po smrti, kdy toužím zadrhnout smyčku kolem krku a zatáhnout. Však strach zadrží ruku, strach, že život není kouzelnou skříňkou se zázračným čudlíkem, stiskem vypni, tahem zapni. Strach, zděšení, že život teče proti vůli, teče dravým proudem od věků do věků, nezadržitelným korytem dění.

Pak obracím se zády k domovu, k místu, které propadá se do arestu, mřížovým strachu obehnáno. Svěrací kazajkou bolesti ke mdlobám svírán, utíkám za kamarády, ruce natažené před sebou, žebrám o záchranu. Je-li k mání mezi jelimany, je-li k mání mezi kmány, je-li k mání, je-li k mání...

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Však přítel tiše sedí mezi lepidly a balzou, šmirglem hladí trup i křídlo. Skloněný nad svou prací téměř nevšiml si mého příchodu. V rukách, pohyb za pohybem, rodí se kluzák, či snad motorový letoun, křidel bezmála dvou metrů. Pod stropem, ze stěn, visí létací stroje s vrtulemi i bez vrtulí. Mlčky skládám ruce do klína a pozoruji přítele při práci. Zvedl nejistý pohled a povídá mi: „Stavím aeroplán... co by na něho každý vítr byl krátký... co by ze směru neuhnul... vznášel se prostorem... svobodně... v bezpečí...“

Přikývl jsem, rozuměl mu. Odložil smírek, lep zavíčkoval ve flakónku. Přisunul štokrle až k mým kolenům. Polohlasem, svůj obličej téměř na mém, vyznal se mi ze strachu: „Jsou takové větry, co všechno zpěvňují, plachty lodí roztrhají, stěžně zulámou. Rozmetou postavené, naskládané, roznesou do všech světových stran trosky domovů. Písek a prach vmetou do skulin. Nikde bezpečno před takovými větry. Jen v mém aeroplánu... snad...“

Pohledem zavadil o letoun ve výstavbě, zachvěl se, zamžikal, zatřásl. Výstupek, jakýsi hrbek na balze zaujal kamarádovu pozornost. Jemným smirkovým papírem jal se hrbek hladit. Zapomenul na mne.

Ano, znám takové větry, přáteli, které táhnou člověčí hlavou, stěžně lámou, stromy těž, na kousky cupují tažné plachty, obracejí na rub, co na líci sedělo. Smetou pevnosti myšlenek, zboří hradby názorů. Rozmetají trosky člověka po vsi zemi v prach a písek. Kdeže letoun, přáteli, kdeže povětroň, kdeže aeroplán!

Uražená směrovka, vyvrácená výškovka, vrtule v půli, křídla ve dví.

Opouštím kamaráda ponořeného v mravenčí práci, jemný prach balzy zvedá se od prstů, šmirgl šustí po vyschlém dřevě. Mdlé světlo zářivky nad ponkem osvětluje zrod tvaru aerodynamicky dokonalého aeroplánu, co před větry ochránit má přítele. Chce se mi křičet, chce se mi řvát.

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Jak nevedlo se u přítele, tak se dařilo u přítelkyně. Výskot, jásos, objímání. Rukama od hlíny začmouhanou tvář nastavila polibku. Na rtech uvízla mi chuť vlhké půdy, v nose zašimrala vůně prsti, úrodné mé rodné země.

Kamarádka ohnula se, prohnula se, dlouhá v údech, útlá v pase a to všechno nad záhonem čerstvě zrytým ostrým rýčem nabroušeným. Mrkev nebo ředkvička? Salát, na hrst pórku? Trocha toho hrachu, drzý šlahoun fazolí?

Když však od kolíku ke kolíku dlouhý motouz rozmotala a uzlem provaz vyšpuntila, aby rovný řádek zeleniny, kolem jdoucím, připomenout mohl nekončící zástup vojáků při slavnostním nástupu, oné země branné moci, povadnula, posmutněla.

Přisednula ke mně, dávná kamarádka, do posečené trávy, otavy, vedle záhonu s barevnými květy jednoletek, dvouletek ba i trvalek, hlavu složila na mé rameno, ruce do svého klína a do cvrkání kobylek, koniků i cvrčků vážným hlasem promluvila: „Možná, že to ještě stihnu, uchytí se sazenice, vzejde sémě, narostou hlízy, zduří kořeny sladkou šťávou, uzrají plody, doroste ovoce. Možná, že to ještě stihnu, ale možná také ne, protože jsou, protože existují, taková...“

Zvedla hlavu z ramene, pohledem vklouzla do mých očí, až jsem ztratil pevnou půdu pod nohama, touhou omámený přál si nořit prsty v úrodnou zem požehnaného klína a neovladatelně toužil hníst v rukách tvárné její křivky, ale kamarádka dokončila větu: „... taková... taková zeměřesení.“

Skrývaná tíseň stínem zakryla oči přítelkyně, bolestnou obavou zkalila zrak, úzkost sklopila víčka. Má touha opadla, když strach přítelkyně vлил se do proudu slov: „Taková zeměřesení jsou, existují!“ Naléhavě si mne prohlíží. „Existují! Pak skály pukají v kamenných žebrech, řeky se propadají do bezedných propastí. Není záchrany, když zem se rozevře ve smrtících klínech, když pukliny trhají zemskou kru na kusy, mizí domy a města ve chřtánu třesoucí se země. Taková zeměřevění existují, taková zeměřesení jsou!“

Zvedl se vítr, zakroužil nad záhonem, vykouznil prašný vír a ten, když uléhal, ohnul sazenici, vyhnul ji z pravidelné dokonalé řady, nebohou nešťastníci. Kamarádka, přítelkyně, neváhala, vstala a s motouzem od kolíku ke kolíku neposlušnou poběhlci zarovнала, na mne při tom zapomněla.

Vzdaluju se opatrně, abych nenarušil její soustředění, zaujatost. Ano, vím, jsou v srdcích taková zeměřevění, kdy životy pukají v základech, aby se zřítily do propastí. Není záchrany, když život se rozevře v smrtících klínech. Ano, jsou taková zeměřesení, kdy pukliny trhají lidi na kusy. Mizíme v chřtánu sebetřesení.

Sám v sobě, sám na sebe, sám za sebe, sám pro sebe hulákám prázdnou ulicí, která mne vzdaluje záhonku mé přítelkyně.

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Prázdná, tichá ulice vyústila na náměstí, kde do hlavy otec pěstí tluče syna. Křeše génia. Zarputile. Ohnivou smrtí padají rány na opilou lebku mladíka. Srší jiskry ran a výkřiků bolesti. Jiskří pohledy, žhnou zaťaté pěsti, strnulé kloubky do běla.

Vzdor a hněv plane za bitým čelem génia. Zachytil v letu kladiva pěstí. Na kolena strhnul otce na náměstí. Cípem košile utírá krvavé koutky úst. Horečně odchází do tiché ulice, na popel spálil otcovy naděje. Kolébavý krok se vzdaluje. Očím i uším.

Na holou zem, na rantl kašny otec se usadil, plakaje smutněji, nežli vodotrysk za jeho zády.

Posazen opodál poslouchám otcovy pláčem přerývané vzlyky: „Jsou, existují takové ohně, co spalují nitra, ohně samy sebou rozdmýchány, živeny. Pálí mosty i cesty zpátky,“ nešetřil otec slzami.

„Stravuji syna sálavé plameny“, zajíkávě vzlykal hlavu v dlaních, „zapálí lýtka dceřiny nenasyté plameny“, zhluboka si povzdechl, než pokračoval, „sežehnou otce sžíravé plameny, udusí matku dusivé dýmení. Spálené možnosti sálají do kroku, zakrývá popel krajinu.“

Neříkám nic, nelituji otce, oheň, dobrý sluha, špatný pán, nepřidám na jeho rány chladivých obkladů. Nepřiložím na horoucí čelo chladnou dlaň. Sám zmítán bolestnou vzpomínkou do plamenů v sobě křičím.

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Klopýtá za rukou dítě vlečené, maličké nožičky nestačí matčiným. Oh, jak taková se mohla matkou stát a přeci stala se, nutností života k mateřství dohnána. Vyzáblá postava, do křiva záda. Špičatá brada, nevhledná ramena. Snad pouze v očích záblesk ženskosti zdál mihnout se.

Vyzáblá, škaředá. Ani né ženská, ještě né smrt. Kdo ulehl po jejím boku, by otevřel bránu dítěti do světa našeho? Kdo ponořil klíč? Kdo otočil klíč? Kdo otočil klíč!

Nožička škobrtá o dláždění, v prohlubni kaluž a v ní kolena padlého dítěte. Ručička k nebesům vztažená, tam pevná ruka matčina tělíčko zachrání. Vleče z louže matka, padlé děcko. Pod okap.

Na rantlu kašny táta, já a matka pospolu sedíme. Před námi dítě, oči vyjevené, když matka slinou na kapesníku čistí čelo potřísněné. Cloumá rameny, plísňí matka potomka, holátko nezvedené, moldánky natažené.

„Copak nevíte, že jsou takové vody, že existují? Vody, co seberou dítě, strhnou mosty, zatopí pole? Zápavy vod překryjí zemi, dobytek udusí, živáčku nedají úniku,“ bere nás matka z jedné vody načisto. „Copak nevíte, že takové vody jsou, že existují? Povalí ploty, rozboří domy, úrodu odnesou do slaných moří.“

Opuštím otce, odcházím od matky, dítě nechávám na pospas. Kašna a v ní vodotrysk, jsou mými svědky, dosvědčí, že vím, že takové vody jsou, že takové vody existují.

Zápava kalných vod zalije člověka, zběsile zalije duši. Úroda nastojato zahnije v podmáčených polích, daleko od slaných moří. Vyrve z kořenů, prostáčka, povodeň myšlenek; splaví ze základů, naivu, příval pocitů. Nespoutaná povodeň povalí živáčka, nedá mu vzniku, nedá mu úniku, vyvrátí ploty, rozmetá hranice. A ejhle, zaprší mu štěstí, ale až naprší a uschne. Vodopád pádem láme hřbet, rozdrťí vahou nebožáčka.

Ano, takové vody jsou, takové vody existují a proto...

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

Nechte myšlenky usnout a city zajít, ať zhebnou v jediném okamžiku věrní mí přátelé, druzi na cestách i necestách, nerozluční společníci bezesných nocí se studeným potem na čele. Kdo matkou myšlenek, kdo otcem činů? Ať zajdou, probůh, na úbytě, cholera nebo mor. Ať srazí jim vaz pádná ruka neoblomná.

Nechte mne prosím, už konečně zemřít!

JANA WIENEROVÁ

NAD RÁNEM

Velký vůz vyrazil
zpoza keře
a mléko se rozstříklo
/ v kapkách zasychá
na glazuře
černého džbánů /
Cesta pod nohama zmizela
Vede nad hlavou
ta dráha věků!
Jenže vesničtí nedočkavci
vyvolávají
z plna hrdla
jitřního ducha

Ze sbírky Vrásnění

VEČERNÍ

Tak jako voda nad kamenem
sevře se zem
i nad mým jménem
Čas přeprchne a jiná pole
rozkvetou touhou
snad ne marnou
Rozešli jsme se do zcizení
v té dávné mladé krajině
Do místa možná Do času návrat není
- a kdo je na vině?
Tak jako voda nad kamenem
i nad námi se sevře zem
Ujmi se Bože a vysvobod' nás
ze smutku krásným úžasem

DOLAR PROTI FAZOLI

Scéna představuje kancelář soukromého detektiva, jak ji známe popsanou v mnoha detektivkách americké „drsné“ školy: stůl, dvě židle, telefon na stole a věšák, na němž visí pár věcí, které postupně detektiv použije. Dobré by bylo, aby na skle pomyslných vchodových dveří stálo v negativu jméno detektiva tj. Ned Beaumont detektiv tedy VITKETED TNOMUAEB DEN.

Celá následující parodická hříčka odehraje se v tomto prostoru a postupně nebo i najednou s následujícími postavami :

Ned Beaumont, detektiv

Florance Coton-Milles, manželka, příp. milenka zmizelého továrníka Millese

Kitty Breakfast, jejich služebná a současně majordomus

Stan Stanley, reportér deníku Old News

Brad Bradley, policejní inspektor

Samuel Buster Coton – Milles, továrník

1. Po úvodním monologu detektiva Neda, přichází Florance, aby oznámila, že zmizel její milenec nebo manžel Sam Buster. Ned odmítá i přes nabízené velké peníze případ převzít. Jako důvod uvádí celkovou krizi, vlastní depresi a stresy. Po delším dialogu, jenž se neustále točí kolem zmíněného detektivova problému, Florance uražena odejde s tím, že věc předá policii, které nevěří, a proto se prý chtěla obrátit na Neda.
2. Druhý Nedův monolog spočívá v tom, že rozebírá nastalou situaci ze svého pohledu a na scénu vtrhne reportér Stan.
3. Vyčítá a vyzvídá. Ned se diví, že to už ví. Stan mlží a tvrdí, že jako novinář nesmí prozradit zdroj svých informací. Ned ho rozčílí jednak tím, že nechce ze známých důvodů případ vyšetřovat, že by to bylo skvělé sousto pro noviny, když policie nic neví, ale hlavně proto, že Ned odhalí ihned ten zdroj informací. Je to továrníkova služebná Kitty, která mu to oznámila v posteli, protože s ní reportér spí. Ten se rozčílí a bouchnutím dveří vystřelí z kanceláře, kam se okamžitě vřítí inspektor Bradley.
4. Podivuje se nad tím, že Ned odmítl vyšetřovat továrníkovo zmizení a nevěří, že by to bylo možné jen kvůli celkové krizi ve státě, spojenou s osobními stresy a depresemi. Navrhuje Nedovi, aby případ vzal, řekl si o honorář 500 dolarů za den a půlku mu dal. Případ vyšetří policie, ale slávu bude mít Ned. A jestli to neudělá, nechá ho zatknout podle paragrafu neposkytnutí pomoci bližnímu v nouzi související s ohrožením života a zdraví, za což je stanovena sazba od šesti do dvanácti let. Ned se zamyslí, z věšáku sejme a navlíkne si čepici s kšiltem a inspektora vyhodí.
5. Zavolá svému doktorovi a právníkovi, aby se poradil, ale se zlou se potáže. Oba jsou v celkové krizi, stresu a depresi.
6. Vejde služebná Kitty. Naivně ohlašuje zmizení svého šéfa, ale Neda neoblomí. Tak to zkusí tím, že ho udá policii za nepravdivé tvrzení, že spí s reportérem. Ned se ani moc nebrání a navrhuje služebné, aby si zmizení svého zaměstnavatele vyšetřila sama, že to vlastně nic není. Že jí vlastně pomůže jednak její náhodný milenec reportér Stan, a kdyby to nešlo, mohou zapojit i inspektora Bradleye. Je to nakonec jeho práce. Kitty se brání tím, že to nevyhovuje její paní. Slíbili si totiž s manželem, že se k sobě nebudou nikdy chovat jako manželé, nýbrž jako milenci a policie by tento stav těžko chápala. Navrhuje, aby se pro uklidnění situace u paní Florance zastavil aspoň na káfičko. Je teď tak sama ... Ned odmítá, s Florance už mluvil a nechce ten případ převzít, protože mu není dobře a je krize. Kitty s nepořízenou odchází.

7. Ned si měří teplotu a mezitím sleduje z novin současný kurz dolaru a zničeně komentuje pro sebe jak stoupající tělesnou teplotu, tak i klesající kurz dolaru.
8. Vejde reportér Stan a oznamuje, že má nové poznatky o Millesově zmizení, a že bude hračkou celý případ došetřit. Továrníka totiž viděli u jezera, v herně, v baru, na letišti, na nádraží, v přístavu a v prolézačce na dětském hřišti. Ned nechce nic slyšet a diví se, že to nedal Stan do svých novin. Noviny ani policie není to pravé, tvrdí Stan. Jako důvod uvádí zneklidnění továrnických obchodních partnerů. Ned znovu opakuje, že mu to je všechno jedno, že požádá o penzi a ať se třeba všichni obchodní partneři oběsí i s továrníkem, jestli to už neudělal.
9. Vejde Florance a lamentuje, že jestli se soukromě někdo neujme vyšetřování, firma se položí a přijdou tak o všechnen majetek. Ned ji odkazuje na jiné detektivy, ale ona to odmítá, protože považuje Neda za nejlepšího a nejserióznějšího detektiva v kraji. Poté se ptá, koho by jí mohl on jako dalšího schopného doporučit. Ned je všechny chválí, vadí mu pouze velikosti jejich nohou nebo barva kravaty příp. jejich účes. Přítomný reportér Stan všechny Nedovy připomínky považuje za malicherné výmluvy a doporučuje Florance, aby si opravdu našla jiného detektiva a on že se zasadí, aby Nedovi vzali licenci. A rozzlobení oba, Stan i Florance, odejdou.
10. Ned zůstává opět sám. Prohlíží noviny, čte inzeráty na volná místa, počítá s tužkou v ruce, kolik let mu zbývá do důchodu.
11. Do kanceláře vletí inspektor Bradley. Ujistí se, že Ned nebude nic vyšetřovat a oznámí mu, že doporučí reportéru Stanovi, aby si založil soukromou detektivní kancelář a ujal se vyšetřování případu zmizení továrníka Millese. Ned ho ujistí, že to je dobrý nápad, zvláště, když jim inspektor pomůže s vyšetřováním, a k tomu ještě shrábne peníze, protože paní Florance jich má hodně na rozhozování. Ned ho vnímá jen zpola a listuje přitom v kuchařské knize. Najednou se místo reakcí na celý případ zeptá inspektora, jestli má radši knedlíky nebo brambory. Bradley ho pošle na psychiatrii a než bouchne dveřmi, řekne mu vztekle, že se okamžitě zasadí o to, aby mu vzali licenci soukromého detektiva.
12. Vejde služebná Kitty s novým nápadem. Ujme se vyšetřování, když jí bude Ned aspoň radit. Má totiž nové poznatky a ráda by to všechno vyšetřila už kvůli své paní, kvůli dobrému zaměstnání a pak taky nechce ztratit milence Stana. Ned se zamyslí a nakonec nerad souhlasí. Začíná s Kitty rekapitulovat všechny dosud známé skutečnosti.
13. Do místnosti vtrhne Florance a začne vyčítat služebné Kitty, že ví o zmizení jejího manžela víc než všichni ostatní, a že nechápe, proč nemluví pravdu. Začne se s Kitty hádat. To znechutí Neda a pod záminkou, že jde do lékárny

a pro noviny, opustí kancelář. Obě ženy se dál dohadují, vyčítají si různé věci, nakonec i to, že Kitty továrníka sváděla. Kitty se hájí a své paní naopak vyčítá, že manželka neměla ráda, že s ním žila jen pro peníze, a že nakonec ví i o jejich milostných avantýrách.

14. Do místnosti vejde reportér Stan a snaží se obě ženy uklidňovat. Moc se mu to nedaří, Florance jej obviňuje z vymyšlených bulvárních klepů, které produkuje prostřednictvím svého plátku a nakonec se začnou hádat všichni tři.
15. Do tohoto zmatku vrazí navíc inspektor Bradley, jenž se všechny snaží uklidnit a žádá je, aby se vážně věnovali případu, že se opět dověděl něco nového. Objevil totiž jistého svědka, jenž s továrníkem ještě předevčírem hovořil na veřejných toaletách městských lázní. A na lázně by se měli všichni teď zaměřit. Navrhuje, aby si všichni okamžitě koupili plavky a chodili inkognito do lázní pozorovat pohyb. Že se v lázních obchoduje s drogami, a že by pan továrník mohl být do něčeho podobného vtažen. Inspektor se podiví nad tím, že není přítomen detektiv Ned. Chce jej přinutit podílet se na vyšetřování a pokud odmítne, vytáhne na něj zrušení licence a obvinění, že odmítá pomoc bližnímu. Začnou se dohadovat všichni čtyři a vzájemně se obviňují.
16. Vráť se Ned. Dává najevo nelibost, že se vše řeší v jeho kanceláři a připouští, že se přece jen částečně rozhodl pomoci případ řešit, ale pouze jako pomoc služebné Kitty, která toho ví asi nejvíc a ostatní ať jdou po svých a nepletou se do toho. Zatím jim může dát pouze nějaký dobrý recept na dušené brambory v cibuli a špagetách. Všichni se trochu urazí a nechce se jim odejít. Jeden přes druhého, kromě Kitty, nutí Neda k tomu, aby je všechny zahrnul do vyšetřování a společně tak továrníkovo zmizení objasnili. Ned odmítá a nabízí další recept, tentokrát na salát z vrbového listí, šalvěje a lněného oleje. Inspektor, když neuspějí s přesvědčováním, vytahuje na Neda listinu se zákazem provozování činnosti a zároveň obvinění za neposkytnutí pomoci bližnímu v nouzi. V ten moment se definitivně rozcílí Ned. Vyhazuje všechny ze své kanceláře a zároveň je obviní z toho, že továrník se stal obětí jejich nedůstojných pletich. Oznamí jim, že si továrníka najde sám a jestli je naživu, přemluví ho, aby s ním odjel se všemi penězi do srubu na Aljašku nebo do Austrálie do stanu. Tam že budou pozorovat hvězdy a vařit si jednoduchá jídla. Všichni přesvědčují Neda o tom, že pan továrník je civilizovaný člověk a že by nikdy nikam ze svého komfortu neodešel. Ned se všemi hodlá uzavřít sázku. „Vsadím d o l a r p r o t i f a z o l i, že se nemýlím“, oznamí přítomným. Přesvědčuje nadále všechny, že to všechno přestalo továrníka bavit, že žije, a že si ho najde sám a okamžitě s ním uteče někam do dalekého zahraničí do pustiny. Tam, že jim bude oběma dobře. Je postupně všemi obviněn, že s Millesovými penězi by se mu určitě dobře utíkalo, když by byli finančně zajištěni. S tím Ned souhlasí. Tvrdí, že žít někde na konci světa je lepší s plnou kapsou než chudý, a že se

na to těší. Tím všechny definitivně našťve, rozhádají se a konec hádkám učiní přítřž Ned tím, že do publika vyzve Millese, aby už přestal blbnout a ukázal se. Vyjde tak najevo, že jsou s továrníkem spolužáci a kamarádi, kteří si předsevzali, že jednou, až budou mít dost peněz, utečou z civilizace někam do pustin, kde svůj život klidně dožijí. Všichni přítomní lamentují a postupně se hroutí. Je jim jasné, že své sázky prohráli a nutí naposled detektiva, aby se držel konce pravé a nefalšované detektivky, a jsou dokonce ochotni přiznat jeden po druhém, že továrníka zavraždili, každý jiným způsobem. Ned ze svého úmyslu nesleví, obviní všechny, že chtějí jen Millesovy peníze a vyzve továrníka, aby se objevil.

17. Na scénu vejde rozesmátý továrník Milles s fotoaparátem. Vyčte jim všem, že blbnou, že celou dobu tady pobíhá a fotí, když se konečně ke své radosti naučil fotografovat, a že se těší na cestu do oněch zapadlých končin světa. „Nede, vyber sázky a jedem!“, tak nějak zvolá a hříčku končí zesílený zvuk reprodukováného dixilendu, který ostatně na začátku a v průběhu představení několikrát zazněl, zvláště tam, kde se zdálo, že nikdo z účinkujících neví, jak dál.
18. Tak to je konec.
19. Autorem je Josef B. Kraus.
20. Děkuje tímto za pozornost a soustředěnost.

ALENA KORDÍKOVÁ

ÚPIS

Sládneš v mých ústech nevidomých
co chtějí po tmě vyprávět
zatím co nektar slastných hodin
utápí nás i smrt i svět.

Domečku mých sepjatých dlaní
Znám cestu k tobě, žádnou zpět,
zpjíš mě vláhou milování
hebounkou nad sních nad samet.

Pár polibků při ranní kávě
do kůže cejchy vypálí...
Andělským brkem spadlým v trávě
už jsme se lásce upsali.

BÁSEŇ

Víra je vor co nese mě uprostřed povodní.
Kořeny držím se země.
Nůž do mě zabodni.
Sevři mě pevně.
Slovem mě zaříkej.

Rozetni uzel děje.
Nedořežeš se krve...
Jen obraznost se chvěje...

Mé poslední i prvé.

PRASE

VLADIMÍR SOKOL

Pozvání od Petra mě poněkud zaskočilo. Neviděl jsem se s ním možná dvacet let, od dob, kdy jsme oba nosili na zádech školní brašnu. Žádost o návštěvu však byla naléhavá a uvedená jména předpokládaných účastníků slibovala i možnost přínosu pro můj další život a tak jsem moc neváhal. Na druhou stranu, je doba prázdnin, proč bych si neudělal výlet na Šumavu? V redakci okresního plátku, kde pracuji, jsem oznámil nástup dovolené, druhý den zabalil pár osobních věcí, po obědě nastartoval staříčkou škodovku a vyrazil směrem na jihozápad. Přestože mě čekalo několik set kilometrů, nijak jsem nepospíchal, protože příjemná teplota vzduchu i okolní krajina lákala k pohodové jízdě. „Když to bude nutné, přespím jednu noc v autě,“ uvažoval jsem a pohrdl nudnou dálnicí. Mates, jak jsem něžně nazýval svoji stodvacítku, však rozhodl jinak. Právě jsem projížděl nějakými vesničkami Českomoravské vysočiny, když autíčko zaškytalo a vpřed se začalo pohybovat jen váhavě a občasnými přískoky. „A sakra!“ zaklel jsem. Poslední stavení jsem minul asi před dvaceti minutami a kolem a nade mnou se momentálně rozprostíraly jen vrcholky jehličnatých stromů. Za normální situace by to byla velice příjemná kulisa pro jízdu po lesní asfaltce, ale za těchto okolností to pro mne znamenalo katastrofu! Dokážu na přání sesmolit článek takřka o čemkoliv, ale co se týče auta, vím jen, kam se lije benzín a občas olej nebo voda. To jsou asi tak všechny mé znalosti o motorové části mého vozu! Zastavil jsem Matesa v naději, že až vychladne, dá si třeba říct. Asi po čtvrt hodině a otočení klíčkem, však škodovka jen škytla, poskočila a motor zase ztichl. Za celou tu dobu kolem mne neprojelo jediné vozidlo. Vypadalo to, že budu nocovat v autě, na neširoké asfaltové silnici, uprostřed ničeho. Už jsem se s tím smířoval, když se ozvalo kašlání dvoutaktu a ze zatáčky se vynořila letitá motorka ČZ. Řidič zabrzdil u mého Matesa a přátelsky se zeptal: „Co je? Nejede?“

„Ne a nevím, co s tím. Motorům vůbec nerozumím,“ odpověděl jsem.

„Tak si naskočte za mne,“ řekl ten chlapík. „Zajedeme ke mně a brácha se na to podívá. Ten je u nás přes motory.“

Nasedl jsem na zadní sedadlo a asi po čtvrt hodině jízdy jsme zastavili u osamělého přízemního stavení, krčícího se na kraji lesa. Dům neměl oplocení a nedaleko něj protékal potůček, v němž se cachtalo několik kachen.

Můj zachránce zajel k přilehlé stodole, sesedli jsme a on motorku opřel o vrata. Když si sundal přilbu a motoristické brýle, teprve jsem uviděl, že je to ještě poměrně mladý člověk, asi v mém věku, tak mezi třiceti a pětatřiceti roky. Prohrábl si rukou zчучанé hnědé vlasy a vybědl mě ke vstupu do domu. Vešel jsem do chodby a měl jsem dojem, že jsem se ocitl na Konopišti. Stěny široké chodby lemovaly různé myslivecké trofeje. Od srncích parůžků, přes jelení parohy po daňka, sem

tam vycpaný tetřev a dokonce hlava kance. Mohl jsem nechat oči na té výzdobě, ale můj hostitel otevřel dveře do další místnosti a pokynul mi, abych vstoupil. Ocítl jsem se v pokoji s nábytkem, který určitě pamatoval mládí minulé generace. I tady část interiéru zabíraly lovecké trofeje. Z jednoho rohu na mne jukala skleněnýma očima vycpaná liška a z druhého cenil zuby již značně omšelý vlk.

„Posadte se, ale ještě jsem se nepředstavil. Já jsem Koutný,“ podal mi motocyklista ruku.

Stiskl jsem ji a odvětil: „Koryna, těší mě.“

„Dojdu pro bráchu, asi je v chlívě,“ řekl pak a opustil místnost. Vrátil se za malou chvíli a za ním vstoupil další muž. Že je to mladší bratr, bylo jasné již na první pohled. Podoba se upřít nedala a že ještě nedosáhl třicítky, bylo evidentní. Představili jsme se a já mu vylíčil své potíže. Potřásl hlavou a pak polohlasně zamručel, že to bude asi zpuchřelý rozvod a že to snad opraví přímo na místě. Potom otočil hlavu k bratrovi: „Až se vrátí Venca, zajedem tam na motorce a já pak auto přivezu.“ Starší Koutný přikývl a obrátil se na mne: „Tak. To by bylo vyřízené. Dáte si něco? Kávu, čaj? Nebo něco ostřejšího? Klidně můžete. Dneska už asi dál nevyjedete. Zřejmě tu budete muset přespat. Venca se vrátí až k večeru a kam byste se potmě kodrcal. Vyspíte se a ráno můžete pokračovat.“

Vlastně mi ten nápad nepřipadal vůbec špatný. Mám dovolenou a dva týdny slastného nicnedělání před sebou. Tak co? Poručil jsem si tedy kávu a po výčtu nabídky, skleničku domácí slivovice. Můj hostitel si přisedl a za chvíli se rozproudil přátelský rozhovor. Já mu řekl o své nadcházející cestě a pár slov o sobě a na oplátku jsem se dozvěděl, že tu žijí pohromadě tři bratři, rodiče jsou již dávno po smrti a oni pokračují v rodinné tradici. Nejstarší Václav je hajným a oba dva mladší pracují rovněž v lese. Nejmladší Robert víceméně jen příležitostně, protože se stará o domácnost a hospodářství. Chovají drůbež, prasata, za domem jsou políčka brambor a zeleniny. Les také občas něco dodá a co nespotřebují, prodají známým. Až na maličkosti jsou v podstatě soběstační. V duchu jsem se podívil nad tím, že si žádný z nich dosud nepřivedl do domu manželku, ale nechtěl jsem hned v počátku štourat do takovýchto osobních záležitostí a tak jsem mlčel. Po kávě jsme si šli prohlédnout chlév, údajně pýchu Roberta. Opravdu bylo na co koukat! Jako novinář jsem už psal i o čunících, ale to, co jsem viděl tady, nemá asi obdoby! Ve dvou ohradách uvnitř chléva se tísnilo něco neuvěřitelného. Dvě černobílé nestvůry, každá snad víc než čtvrt tuny! Zalupal jsem po dechu a mimoděk couvl ze dveří ven. Můj průvodce se zasmál a řekl: „To je Robertův experiment! Kdysi se nám podařilo chytit v lese malé sele divočáka a Robert ho pak zkřížil s domácím prasetem. Tohle jsou už potomci. Taky jim míchá nějaká speciální krmiva a bůhví, co ještě!“

Vrátili jsme se do obývacího pokoje a pokračovali v nezávazném hovoru do příchodu nejstaršího člena rodinného klanu, který se se mnou krátce pozdravil a po seznámení se situací odjel s Robertem k mému vozidlu.

Asi za hodinu jsem zaznamenal ze dvora důvěrně známý zvuk mého Matesa, doprovázený výfukem motocyklu. Právě jsem dojídal druhou nohu vynikající domácí klobásky a sousta občas proložil usrknutím neméně kvalitní slivovice. Na nepohostinnost jsem si rozhodně stěžovat nemohl. Oba bratři po chvilce vešli do pokoje a Robert přede mne položil s úsměvem klíčky od auta: „Tak už zase jezdí, pane redaktore! Byla to jen maličkost.“

Naděšen jsem odvětil: „Ani nevíte, jakou mám radost. Samozřejmě se s vámi patřičně vyrovnám. Řekněte jen, co jsem dlužen!“

Nejmladší Koutný jen mávl rukou: „To vůbec nepadá v úvahu! Byla to jen drobnost a dostatečně ji vyrovnává vaše přítomnost u nás. My tu moc lidí z města nevidíme. Bude stačit, když s námi chvíli večer posedíte a povíte nám některé novinky. Že jo, kluci?“ obrátil se k sourozencům, kteří jen mlčky pokývali hlavami.

S takovým návrhem se nedalo dělat nic jiného, než souhlasit. Když se bratři rovněž najedli a sklidilo se ze stolu, lesák Venca donesl ták s kávou a další láhev slivovice. Začalo to vypadat na pěkně bujarý večer. Odpovídal jsem na jejich otázky, jak se nyní žije ve městech, co se nového prodává, jaké jsem viděl nové filmy a podobně. Bylo vidět, že ve větším městě asi opravdu dost dlouho nebyli. Kolem půlnoci, úměrně k pokleslé hladině alkoholu v láhvi, hovor se stával vleklejším a víčka se asi nám všem začala chvílemi přivírat.

„Jestli vám to nebude vadit, šel bych si lehnout,“ řekl jsem.

Prostřední Koutný přikývl a dodal: „Půjdeme asi všichni. Robert vám ukáže, kde budete spát.“ Nejmladší z bratrů mě zavedl do koupelny a potom do maličkého pokojíku, který byl možná ještě pozůstatkem dávných dob, protože takhle nějak jsem si představoval skromné příbytky služek z první republiky.

„Ale, co! Hlavně, že je kde složit hlavu!“ pomyslel jsem si a šel si opláchnout alespoň ty nejdůležitější tělesné součásti. Na nějaké velké ráchání jsem byl příliš unavený. Voda tekla jen studená, což mě zpočátku dost rozladilo, ale na druhou stranu částečně odplavila počínající opičku. Pak se o své přihlásil tlak v močovém měchýři a já si uvědomil, že jsem se na tuhle záležitost zapomněl zeptat. V prostoru koupelny zařízení pro tyhle potřeby nebylo. Již jsem uvažoval, že použiji umyvadlo, ale pak jsem si to rozmyslel a vydal se k obývacímu pokoji, že se doptám. Tápal jsem podél zdi tmavé chodby k úzkému proužku světla, který propouštěly nedoklapnuté dveře. Podle neurčitého šumu hlasů bylo jasné, že bratři jsou dosud vzhůru. Jak jsem se tiše blížil, hovor z pokoje se stával srozumitelnější. Již jsem chtěl vzít za kliku, když mě v mém úmyslu zarazila právě pronesená věta: „Myslíte, že toho vypil dost?“ Byl to pravděpodobně Robertův hlas.

Odpověděl mu Vencův baryton : „Ten bude spát až do rána jako dřevo. Naše slivovice přece funguje na tyhle městský floutky spolehlivě!“

Znovu Robert: „Jen aby, minule se ten dealer s nádobím dost cukal! Moc nechybělo a honili jsme ho po lese!“

Prostřední Koutný se vmísil do hovoru: „Pojďte si lehnout, kluci. Před svítáním vás vzbudím. Ať se trochu prospíme!“

Ozvalo se šoupání židlí po podlaze a pak hlas nejmladšího bratra: „Já jen, aby to vyšlo, schválně jsem čuníkům večer nic nedal, aby si dneska pošmáklí!“

Opatrně jsem se vracel zpátky a ještě jsem zaslechl čísi uklidňující větu: „Neboj, klapne to. Ten už určitě tvrdě chrápe!“

Nedalo se nic dělat. Použil jsem k ulehčení umyvadlo v koupelně a šel si lehnout. Tohle až budu vyprávět Petrovi! Nocleh v domě vrahů! Byl by to určitě i poutavý článek do mého plátku. Škoda, že to nemůžu použít. Obrátil jsem se na bok a představoval si, jaké bude asi překvapení těch tří, až k ránu přijdou. Jen nesmím tvrdě usnout!

Musím říct, že Robert měl pravdu, když říkal, že prasata už budou pěkně hladová. Když jsem se s nimi dělil o pozůstatky těch tří, vrhali se na potravu tak, až praskala prkna kotců. Byla to učebnicová ukázka faktu, že prasata jsou všežravci! Pak jsem nechal petlice jejich příbytků otevřené, protože se nedalo předpokládat, kdy asi někdo zjistí nepřítomnost bratrů Koutných v tomto osamělém stavení. Takoví výstavní čuníci si přece nezaslouží pojit hlady!

Nastartoval jsem Matesa a musel konstatovat, že Robert odvedl dobrou práci. Autíčko předlo jak spokojená kočka. Vyrazil jsem směrem na Šumavu a těšil se na Petra a další známé, které jsem už pěkně dlouho neviděl. To víte, my ghúlové se přece jen tak často nescházíme!

FOTO ZE SCHŮZE VÝBORU 2. března 2011

PETR MUSÍLEK

NEBEZPEČNÁ DIVERZE   TŘI POCESTNÍ

Byl čas kdy slova
mířila k srdci
Všechno dřívější byl chaos
Všechno potom
zákopová válka naděje
Dnes jsou ulice
plné zajatců a padlých
Z oken vlají prapory
sebevědomé nejistoty
V místech kde obrazy vytlačily slova
Vypadá i skomírající dech
jako nebezpečná diverze

Tělo hledá zónu bezpečí
Duše přivřela dveře slovům
Rozum uzamkl důvěru pod devatero
podmíněných zámků
Jen samota vyznačuje cestu pohybu
a hájí mapy narůstajícího zmatku
Tři pocestní
by asi dokázali zabydlit křižovatku
a snad
i rozdělat oheň

SVĚT ZA SKLEM

MARTA URBANOVÁ

Pohled z okna prosívala záclona sněhových vloček. Padalo od rána. Protější domy v ulici si stahovaly čepice do čela, zaklíněny proti možné vánici, splývaly s oblohou. Neděle se schylovala k večeru. V pokoji sálalo od plynového krbu teplo, oheň nevydával žádný zvuk. Celý dům byl ponořen do malátného ticha. Hodiny netikaly, televizor byl vypnutý. Žena seděla v křesle, pohled upřený do okna. Upírala zrak do houstnoucí metelice. Sněhové vločky nepadaly kolmo dolů, vítr s nimi tu prudce smýkal, tu lehce povíval. Žena se cítila jako strom po sklizni. Z manželovy smrti se dosud nevzpamatovala. Chyběla jí míza druhé poloviny svého já. Její milovaný manžel Cyril z jejího života nedávno odešel. A tichá vzpomínka se vnutila na jeho místo. Na nic se ženy neptala, přišla nezvána a chovala se tu jako doma. Navíc si nehleděla svého a lísal se bez přestání k srdci ženy. Ta ji laskala i odháněla zároveň, ale vzpomínka byla vlezlá. Žena si s ní nevěděla rady. Chvillemi ji ignorovala, občas jí podléhala. Někdy se chopila práce, aby jí ukázala záda, jindy uvízla v jejím zajetí. Obzvlášť v podvečerním stmívání. Ale jakmile se žena posadila do svého křesla, ucítila, že po ní z protějšího křesla s úpornou naléhavostí vztahuje ruce.

Žena se rozhodla jí čelit. Zvedla sluchátko. Vyťukala číslo pražské sestřenice.
„Jo, to seš ty,“ protáhla sestřenka s pražským přízvukem, aniž se snažila zakrýt svou nevoli. .

„Taky v Praze chumelí?“

„Jak víš, mám okno na sever, tudíž pod sněhem,“ odkopla její otázku někam do kouta a málem dodala: chytrý člověk by se dovtípil.

„Volala jsem ti před hodinou.“

„Byla jsem v kině. Dávali finský film Světla soumraku.“

„Dobrý?“

„Myslím, že by se ti líbil.“

„Jako ten Volver?“

Žena si přendala sluchátko do druhé ruky a natáhla se pro skleničku. Ustrkla vína. Měla s doporučením své sestřenky bohaté zkušenosti. Posledně jí doporučila Volver. Žena vyhodila šest stovek za DVD, u něhož po dvaceti minutách usnula.

„Líbil se?“ Zajímala se sestřenka.

„Pustila jsem si to třikrát a třikrát jsem usnula. Příště mi takové sladáky nedoporučuj.“

„Vždyt v tom hraje Cruz a Carmen Maura.“

„I kdyby všichni svatí, tak tenhle film mě neoslovuje, není to nic pro mne.“

„Je to líbivé.“

„Já pozlátko nemusím.“

Sestřenice jako pokaždé roztočila mlýnek a mlela a mlela. Málokdy něco důležitého sdělovala. Jen sem tam vytáhla vosí žihadélko a bodla. Jako teď.

„Ři propos, prodala jsem všechny knihy. Teď ani nevím, kde ta od tebe skončila.“

Ty víš, jak potěšit.

„Hele, když obvoláváš sestřenice, jak se má Vladka a Lenka?“

„Já nikoho neobvolávám. Volám jen tobě.“

„No dobře, má milá. No dobře.“

Kam to v životě dotáhla? Na úroveň staré zvědavé klepny. Žena její některé vtíravé otázky zahrává do autu. Drží její zvědavost na uzdě. Sestřenka nikdy nevytáčí číslo. Šetří, ba přímo škudlí. Žena jí poslední dobou volává každý týden. Ani neví proč. Snad, že ji k tomu nutí pocit osamění, prázdný dům. V podstatě potřeba lidského tepla. Tím, že jí volává, neprokazuje potěšení jí, ale sobě. Už dávno ji k sobě nezve, protože ví, že je to zbytečné. Ona se z Prahy nehne, tak žena musí za ní. Když se spolu v Praze sejdou, sestřenka rezolutně odmítá cokoliv od ženy přijmout. Pokaždě ji donutí sedět v parku. Co chvíli otvírá kabelku a usrkává z lavičky vodu. Žena sedí na suchu a jde jí to na nervy. Zve ji do kavárny, do restaurace s tím, že všechno zaplatí, ale sestřenka ne a ne. Žena má chuť na kávu nebo na oběd, a místo toho musí s ní dřepět v parku jak bezdomovec a odpovídat na její zvědavé otázky. Ona, která se s životem dovedla poprat, nemá sílu svou tvrdohlavou sestřenku přemluvit.

„Já do zdejšího kina nechodím.“

„Ale minule jsi mi říkala...“

„To jsem byla v multikině v Hradci. Občas tam jezdím se synem a vnoučaty.“

„Zajed' si na irský film *Once* nebo na *Dobrý ročník*.“

„Proč právě *Once*?“

„Ten herec je podobný tvému Cyrilovi zamlada. A navíc jsem slyšela, že film je léčivý. Je v něm hodně muziky. Je to příběh písničkáře Glena Hansarda a není to muzikál ani nějaké vyčpělé lovestory. Nečekej, až to budou dávat v televizi. Když jsi teď sama, máš spoustu volného času. Chod' do kina a užij si to.“

„Mně je dost smutno,“ posteskla si žena neprozřetelně.

„Já jsem sama celý život a politoval mě někdy někdo?“

„Bylo by ti to k něčemu?“

„Myslím, že mám těžší život, než máš ty.“

Žena znovu zvedla skleničku. Stačilo jí, že slyší lidský hlas, který překřikuje ty dvě uvelebené v protějším křesle. Vzpomínku na Cyrila a samotu.

„Potkala jsem včera Kamila,“ pokračovala sestřenice. „Už jsem ho hezky dlouho neviděla.“

„Jak vypadá?“

„Šedivý, ale dosud fešák. Nesl si dvě krabice vína. Ptala jsem se ho, jestli něco slaví.“

„A on?“

„Proč se ptám. Tak vidíš, můžeš popíjet taky.“

„Krabicové víno?“ ušklíbla se žena. „To pěkně klesl.“

A najednou ho žena měla před sebou, bratrána Kamila. Ještě z dob, kdy byla neotrkaná, neznalá velkoměsta, kdy přišla na umístěnku pracovat do Prahy. Bydlela u nich, u svého strýčka a Kamila. Strýček byl vdovec a Kamil svobodný. Měl už po vojně a z bratranců ten, na kterém seshora krásou nešetřili. Nikdy spolu moc řečí nenadělali. On byl krasavec, podle mínění a chování celé rodiny nahoře a ona husička z vesnice, prach u jeho bot. Ani si v té době netroufala k němu pozvednout zrak, natož ho první oslovit. Byla vychována k tomu, že k pražským příbuzným je nutno vzhlížet, málem se modlit.

Octla se sama v cizím městě, daleko od rodného hnízda, ještě nezkušená, obklopena rušným prostředím, neznámými lidmi. A snad proto se stalo, že se zamilovala. Jako blesk ji zasáhla láska k neznámému muži. Nikdy předtím s ním nemluvila, nic o něm nevěděla, jen ho viděla stát na chodbě před jeho kanceláří. Poznala ho a v tu chvíli milovala. Poznala ho podle fotografie. Psal si s její kamarádkou celý poslední ročník ve škole. Jeho dopisy byly literární skvosty oslovující dívku, které se právě otvírá svět. Čekaly na ně obě, četly si je obě několikrát hlavně večer při lampičce v postelích a snily o takovém muži a poznenáhlu ho zahrnovaly do svých snů. Tak se stalo, že jí nebyl tak docela cizí, když ji zasáhl Amorův šíp. Zнала ho z dopisů.

Od chvíle, kdy se zamilovala, tokala jen kolem něj. Nečekala, co on, ona sama mu svěřila, že ho miluje, ona sama se mu vyznávala v pohledech a dopisech, která mu předávala při setkáváních v podniku. On v postavení vedoucího, zralý rozvedený muž, ona právě vyklubaná, ještě s chmýřím. Konečně si dali schůzku. Seděli na Nebozízku v restauraci. Ona upíjela s doušky limonády okamžiky nesmírného štěstí a očima ho hladila, on si četl noviny. Na její lásce k němu to neubralo. Imponovalo jí, že jí tykal a ona mu vykala. Byl jako její otec, zástita lásky a jistoty. Na druhou schůzku ji pozval do Šárky. Tramvaj kodrcala ulicemi poloprázdná a oni celou cestu stáli na zadní plošině. Žena si už nevybavuje slova, zato jen jeden, za celou dobu známosti a zamilovanosti, jen jeden jeho polibek. Nebyl to pro ni fyzický dotek, ale nebeská mana. Neznámá slast jí projela celým tělem a držela ji mezi nebem a zemí. Unášela ji spolu s ním žloutnoucími stromy, cestičkami po koberečkách listí, celým údolím sluncem zalité Šárky. Když otevřela oči, oba mlčeli. Ještě jí neřekl, že si ji nevezme, že si ji nemůže vzít. Jednou mi poděkuješ, že jsem ti nezkazil život. To řekl později, a jako by plácl do vody. Ona jeho slova odmítala, nevěřila jim. Dál a bez přestání ho ujišťovala o své lásce, dál ho milovala přesvědčená, že až do konce života.

Jednou, ani nevěděla proč, ho pozvala k sobě, do strýčkova bytu. Nikdo nebyl doma. Nic neměla v úmyslu, nic o tom ještě nevěděla. Ještě ne. Ani se neposadili, jen stáli v rozlehlém obývacím pokoji, když zachrastil v zámku klíč. Přišel Kamil, sotva pozdravil, podíval se a odešel. Věděla, že si dovolila příliš. I oni odešli, vzápětí za ním.

Ještě ten večer si sbalila tašku a vypadla z bytu. Vyhodili ji. Strýček jí řekl, že si nepřejde, aby mu vodila cizí chlapy do bytu. Že ji na to upozorňoval. Že s tím má své zkušenosti. Řekl, aby odešla. Neobhajovala se. Nedoprošovala se. Nevysvětlovala. Dostala políček a odešla s hrdým pocitem ve tváři. Kráčela s taškou po ulici a neměla kam. Nepotřebovala útěchu, cítila se čistá, avšak pocit provinění tu byl. Zašla za roh, kde mezi domy bujely bodláky a kam zabíhali z celé čtvrti psi. Keře si stlaly pod sebe. Místy se ukládaly ke spánku suché trávy po létě ještě vysoké. Posadila se na zem za keře a civěla do nebe, na střechy a doutníky komínů. Nepřemýšlela o Kamilovi, jen o strýčkovi. Jako dítěti jí vozil čokoládové bonbóny a pod stromeček posílal knihy. Byl štědrý, ale hovořil jen s otcem. S ní jako s dítětem ne, s ní nikdy. Celá rodina si ho vážila. Když ji vezl po Praze autem, většinou mlčel. Nikdy ji nepožádal, aby vyluxovala. Počítal, že se dovtipí. Naučil ji vařit ovocné knedlíky z odpalovaného těsta podle kuchařky. I když to příliš nerozebíral, věděla, čím se provinila. Přivést si k němu do bytu cizího muže bylo neomluvitelné.

Tenkrát ne, ale až mnohem později pochopila, co bylo skutečnou příčinou. Po létech si vybavila znění telegramu, který mu přišel, když byl strýc v osmačtyřicátém u nich na dovolené: Kamile, přijď ihned, vloupáno do všech tří bytů. To byl

začátek znárodnování jejich továrničky. Proto v něm přetrvával strach z cizích lidí. A dosud nikomu nevěřil. Neteř pracuje v podniku, který má v sousedství filiálku a kdo ví, co o něm vyčmouchali. Kdoví co sledují. A ta hloupá holka jim skočila na špek. Musí okamžitě pryč, než bude pozdě! Ale ona tenkrát, stulená mezi vysoké stvoly suché trávy na předměstí, si příčiny a důsledky nespojovala, tenkrát byl život přímočarý a ona byla jeho přímkou.

Položila si hlavu na tašku, přikryla se kabátem a usnula. Probudila ji až tramvaj svištěcí po kolejích za svítání.

Dnes už má dojem, že neměla jedinou myšlenku na to kam jít, co dělat. Byla vyděšená svými blízkými. Neměla pocit křivdy. Udělala chybu a pykala za ni. Takový přímočarý byl svět rozvíjejícího se kvítku, kterému chyběla opora mateřských kořenů. Nešla za ním, za svou láskou, neviděla příčinu v něm, ale v sobě, neobtěžovala jiné tety, nevydala se za nikým. Přišla s taškou ráno před šestou k píchačkám, jakoby se nic nestalo. Přidělili jí svobodárnu. On se nikdy nedověděl, čeho byl příčinou, proč od strýčka odešla. Po týdnu otevřela otčův dopis. Přečetla jej a mlčela. Vůči otcovým oprávněným výtkám o starém chlapovi z podniku, kterého si dovolila přivést do strýčkova bytu, když ví, jaká je doba a co by mu tím mohla způsobit, si připadala jako obžalovaný Kristus. Teprve po přečtení otcova dopisu si uvědomila, do jaké situace mohla strýce přivést. Mohli je vystěhovat. Když jim znárodnili výrobu, měl štěstí, že je nechali v patře bydlet. Sousední fabrika mohla mít zájem o rozšíření. Strýc si vytrpěl své a jistě si myslel, že ona... Věděla, že není cesty zpět. Co otci odpovědět? Okamžitě byla rozhodnutá, že nic. Brána k jeho srdci se jistě zavřela a ona hloupá a hrdá neví, proč se obhajovat, když ztratila jeho důvěru. Milovala otce nade vše a byla po něm. Kosička na kámen.

Její láska k rozvedenému muži z podniku trvala několik let. Láska platonická, nepochopitelná. Držela se ve spárách její duše přes odmítání, přes nahodilé známosti.

Cyryla potkala později, až za několik let. To už pracovala v jiném úřadě a její první láska jí dávno sešla z očí, vybledla. Už se z jejího života nadobro vytratila. Teprve teď pochopila, že ji měl opravdu rád, když jí nechtěl zkazit život. Byl rozumný a ona mu byla vděčná. Ale obrázek Šareckého údolí nevybledl, bude navždy spjat se zlátnoucími listy a jeho polibkem.

Vzpomínka přepadla ženu nečekaně a s překvapující intenzitou.

„Krabičkové víno?“ opakovala do telefonu, jako by nevěřila. On, někdejší syn továrníka?

„No, co se divíš? Je za babku.“

Že by na tom byl stejně jako sestřenice. Vybavuje si ji v duchu s prošedivělými rovnými vlasy, sedící na jedné jediné tonetce, kterou v garsonce má. Žena si

nedovede svůj život bez televize a počítače představit. Nemohla by cestovat bez auta, žít bez pohodlí, které zpříjemňuje člověku život.

Sestřenka se jí neopomněla ještě zeptat: „Kolik ti přidali důchodu?

A když žena odpověděla, že neví, dostalo se jí ironické poznámky: „No, když nechceš, neříkej!“

„Ale já opravdu nevím, mně jdou peníze na účet.“

Taková odpověď pro ni vyzněla jako planá výmluva, proto si neodpustila: „Je vidět, že nemusíš počítat. Je markantní, jak z tebe tečou peníze.“

Dál žena neposlouchala. Držela sluchátko od ucha, slyšela jen hlas a splývavá slova. Představila si tu pražskou sestřenku jako děvčátko. Nastrojeného jedináčka s velkými nažehlenými mašlemi, bílými lakovanými střevíčky a bílou koženou kabelkou. Jako dítě z výkladní skříně dávané jí odmalička za vzor, když sama neměla v té době ani spodní kalhotky. Rodiče si neuvědomují, že dáváním někoho někomu za vzor docilují pravého opaku. Žena náhle obrázek smazala a zbystřela. Zaslechla něco o tatínkovi.

„Strýček, tvůj otec, byl moc hodný. Ale neměl to s tebou lehké,“ zabodla žihadlo na nejcitlivější místo.

„Co tím myslíš?“ vzpamatovala se žena a hned ji napadlo, že si otec své sestře postěžoval, když dostal od svého pražského švagra dopis, že od nich jeho dcera odešla. Švagr byl důvěryhodný a tím, že pro celou rodinu stál na piedestalu boha, nebyl důvod mu nevěřit. Otec musel prožívat velké zklamání po strýčkově dopisu. A dcera mu to svým mlčením neusnadnila.

„Na tom nesejde, já ti jen říkám, že to strýček neměl s tebou lehké. Dávala jsi mu co proto. Byla jsi jeho miláček. Stále se tebou pyšnil a moc si na tobě zakládal.“

Co si to dovoluje? Ptala se žena v duchu sama sebe a nenacházela odpověď. Úplně zapomněla na nedopitou skleničku dobrého francouzského vína. Měla po chuti.

Tak ti tedy děkuju, chtěla jí žena odseknout, ale zabránila jí v tom slušnost.

Vzápětí ukončila hovor.

Třela si tvář, která jí od jejího políčku páčila. Samota se rozvalovala v křesle a oknem nebylo pro hustou chumelenici vidět ani protější dům.

Nevím, proč jsem jí volala. Jeden se nepoučí a nepoučí.

Teď toho měla s pražskou sestřenicí akorát dost. Od dětských let jí rodiče předhazovali, že si z ní má brát příklad. Je poslušná, dobře vychovaná a ne jako ty. Nadarmo pražské tety neříkají, že jsi dítě pralesa.

A cože to říkala o Kamilovi a o krabicovém víně? Z dřívějších rozhovorů věděla, že na restituci jich bylo hodně. Firmu vlastnili tři bratři a jejich děti dům prodaly hned po sametu a pod cenou. Tak tedy krabicové víno.

Jestli je nějaká spravedlnost, měl by ses teď odněkud seshora podívat, jak který z nás žije, podotkla žena na adresu otce.

Rázně vstala a přešla k druhému oknu. Samota za ní. Žena se vrátila a dosedla zpět do křesla. Skleničku odsunula.

Odvrátila pohled od okna a přála si, tolik si přála, aby byl Cyril v této chvíli s ní. Přání se jí splnilo. Seděl ležerně před ní nohu přes nohu. Než si stačila uvědomit, že se k ní vrátil, už bylo protější křeslo prázdné.

Zamyslela se a snažila se vžít do života svých bližních. Do jejich myšlení a příčin jejich skutků. Její pohled se pomalu obracel k oknu. Sníh hnaný závany větru se zlehka dotýkal skla a klouzal po něm dolů. Rej vloček smazával tváře a na první pohled nepochopitelný svět druhý.

LUBOMÍR HUML

NA RYBÁRNĚ

Na kost zmrzlí sledí
zpod pultu smutně hledí
a strachem pobledlí
vzpomínají na tátu.
Naposledy ho zahlédli
v rybím salátu.

VZKAZ

Stále
nachlazenému kůrovci
vzkázal jiný
po otci,
ať nezoufá
a dál nosí
hlavu vzhůru.
Má vyzkoušet
jinou kůru!

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

PARDUBICKÉ STRÍPKY 2010

IV. kategorie

I STRACH DÁVÁ KŘÍDLA

HANA PILNÁ

„Ach jo, to je taková nuda!“ postěžovala si Megan už asi po sté. „To si ta učitelka fakt myslí, že se budu učit i na Novej rok?“ „Ale no tak, chovej se slušně! Co si o tobě babička pomyslí, když tady budeš tou učebnicí dál takhle házet?“ Musela jsem se usmát, takhle to bylo pokaždé, když jsem k nim přišla na návštěvu. Anna zpražila Megan ještě jedním pohledem a s očima na vrch hlavy běžela do kuchyně,

kde se čtyřletý Thomas snažil spřátelit s konvicí vroucího čaje. S úsměvem jsem dál sledovala svou dceru, jak napomíná svého nezbedného synka. Otočila jsem hlavu zpět k Megan, která konečně přestala házet s onou učebnicí a škrábala se ve vlasech s očima zabodnutýma do stránky. „Megan, holčičko, nemyslím si, že se cokoliv naučíš, když se budeš snažit propálit do té nebohé knížky díru.“ Na Meganině tváři se objevil nepatrný úsměv, vzápětí si povzdychla. „Já vim, babi, ale když to je taková nuda.“

„Nuda, povídáš?“

„Jo!“

„A co se to vlastně učíš?“ zeptala jsme se a naklonila jsem se ke své vnučce nejbližše, jak mi má bolavá záda dovolila. „Děják.“ Odpověděla tmavovlasá dívka, sedící na podlaze před krbem. „A to ti přijde jako nuda?“ Megan horlivým kýváním hlavy přisvědčila. Povytáhla jsem jedno obočí, tak jako pokaždé, když jsem něco nemohla pochopit. „A co konkrétně se teď učíš?“ Megan mávla rukou a obrátila oči v sloup. „Něco o druhý světový, deportace a perzekuce židů a já nevím, jaký další zbytečný blbiny.“ Zkoumavě jsem se zahleděla do tváře své vnučky, evidentně to myslela vážně, asi jí to opravdu přišlo zbytečné. Už jsem jí chtěla vyhubovat, že absolutně nechápu, jak jí takováhle část dějin může připadat zbytečná, ale něco mě zadrželo. Uvědomila jsem si, že kdyby se tenkrát nestalo to, co se stalo, pravděpodobně by nechuť ke studiu byla také mým největším problémem. Smutně jsem se pousmála. Já jsem si tenkrát ve svých čtrnácti letech takový luxus jako skuhrat nad otravnou školou dovolit nemohla.

V myšlenkách jsem se přenesla do dob, kdy jsem byla stejně stará jako Megan. Stačilo přivřít oči a viděla jsem ulici, ve které stál náš dům, svoji školu, synagogu i Jennův domov. Bylo to, jako bych tam znovu stála, čtrnáctiletá, naivní, ale šťastná. Jenže pak tenhle obraz vystřídala jiná vzpomínka, stejná ulice, stejní lidé, jen o pár let později. Domy poničené takřka k nepoznání, vyděšení lidé křičící o pomoc a řev zbraní.

„Babi! Babičko!“ Do reality příjemného obývacího pokoje mě vrátilo až cloumání s mojí rukou. Megan stála nade mnou a tvářila se dosti vyděšeně. „Babičko, ty brečíš. Stalo se něco?“ Brečím? Rukou jsem se dotkal svého vráskami zbrázděného obličejce a skutečně, ani jsem si neuvědomila, že mi po tváři stékají slzy. Otřela jsem je a pohládila jsem Megan po ruce. „Nic se neděje, jen jsem si vzpomněla na něco, co už doufám nikdy neuvidím.“

„A na co?“ chtěla hned vědět Megan. „Ale copak? Já myslela, že ti dějiny přijdou nudné.“ „No ty ve škole jo, ale tohle je něco úplně jinýho.“ Pohlédla jsem jí do očí a spatřila v nich dva zapálené ohníčky. Usmála jsem se, nevím, jak to děvče dělá, ale vždycky, když ji vidím, mám pocit, že už se nikdy nic zlého stát nemůže. Můj věčný strach z další války na chvíli povolil, jen aby ho mohl vystřídat jiný. Strach o ni, o moji malou Megan a celou její, tedy vlastně i moji rodinu. „No tak,

babi, povídej, prosím.“ „Nu dobrá, ale není to veselý příběh, i když mohlo by tě to trochu pobídnout ke studiu.“ Megan se šibalsky zazubila. „Tak toho bych se fakt nebála.“ Odevzdaně jsem se opřela v křesle, budík nad televizí ukazoval tři hodiny odpoledne prvního ledna roku devatenáct set devadesát pět, já ale opět stála na té ulici a dívala jsem se na úplně jiné hodiny v úplně jiném roce.

„Celé své dětství a část puberty jsem strávila v jednom nevelkém městě na okraji Německa. Dneska bys ho nenašla ani na té nejpodrobnější mapě, už totiž neexistuje. Narodila jsem se do neklidné doby, ale fakt, že jsme žili daleko od centra všeho dění, ukolébál celé město do falešného pocitu klidu, že nás se ten humbuk venku netýká. V hodinách dějepisu a z různých knih o historii jsem se dovídala všechno možné o tom, jak s lidmi mého vyznání bylo již odnepaměti zacházeno krutě a bez jakéhokoli respektu. Ale mně to vždycky přišlo tak hrozně moc vzdálené. Má realita byla jiná. V době mého dětství mi nikdo nikdy ani slovem nenaznačil, že by s mojí vírou bylo něco v nepořádku. Lidé v mém rodném městě se se mnou, mou rodinou i ostatními z ghetta normálně bavili a já si nikdy nevšimla byť sebemenšího náznaku nevraživosti, či nenávisi, o které se všude v těch knihách psalo. Nepamatuji si, že by kdy byla brána do ghetta zavřená. Nikoho nikdy nenapadlo ji zavřít ani na noc. Tedy ne před tím, než to všechno začalo.

Nikdy jsem nebyla konfliktní typ člověka, vlastně jsem se vždycky snažila vyhnout se všemu nepříjemnému. A myslím, že se dá říct, že jsem byla tak trochu srab. Bylo, a vlastně stále je, tolik věcí, ze kterých se mi žaludek svíral hrůzou. Byla jsem taková ta malá chudinka, přesně ten druh člověka, který by se nejraději uzavřel před světem do neproniknutelné ulity.“

Megan na mě vyvalila své čokoládově hnědé oči. „Ty, babičko?“ Přikývla jsem. „Tak tomu nevěřím!“ prohlásila rezolutně drobná dívka. „Ty jsi ten nejráznější člověk, jakýho znám. Vlastně se tě občas tak trochu bojím.“ přiznala tiše se sklopenou hlavou. Opětovně jsem se rozesmála. „Jistě, ale ne vždycky jsem byla taková.“ odpověděla jsem stále ještě se smíchem. „Tak povídej dál! Co se stalo, že ses tak změnila?“ Přestala jsem se usmívat a pokračovala jsem ve vyprávění.

„Ano, tolik jsem se bála, že když jsem si ve svých čtrnácti letech uvědomila, že se mi Jenn, což byl chlapec o dva roky starší než já a bydlel v ulici hned vedle ghetta, opravdu líbí, tak jediné čeho jsem byla schopná, bylo zalézt doma pod stůl a v tichosti snít o tom, že si mě jednoho dne všimne. Nejhorší to bylo na začátku, kdy jsem odmítala i vycházet na ulici. Na jednu stranu jsem toužila po tom ho vidět, ale na stranu druhou jsem si ani nedokázala představit, že bych s ním měla být jen mluvit. Už jen pomýšlení na něco takového mi vháněla do tváří rumělec a bylo mi na omdlení. Jenže jsem nebyla schopná s tím cokoliv udělat, a tak jsem téměř dva roky den co den chodila kolem jeho domu do školy

a zpátky a tajně jsem doufala, že ho potkám. Když se mi konečně splnilo mé přání, bylo moc pozdě.

Ve vzduchu už se usadilo napětí a nic už nemělo být tak jako dřív. Otec každý večer zapínal rádio a zprávy, jež jsme se dozvídali byly den ode dne znepokojivější. Začala jsem si všímat změny chování u některých sousedů. Dívali se na nás skrz prsty a přestávali se s námi bavit. Jak jsem již říkala, dlouhou dobu jsme si mysleli, že problémy, které přicházely zvenčí, se nás netýkají, tahle má jistota lehce zakolísala toho dne, kdy jsem ráno šla nakoupit a našla jsem bránu ghetta zamčenou. Jedinou přístupovou cestu tvořila malá branka pro pěší. Žaludek se mi sevřel neblahou předtuchou a měla jsem pocit, že cítím, jak dusno ve vzduchu ještě zhoustlo. Ale ničemu z toho jsem nepřikládala žádnou váhu. Napětí dosáhlo vrcholu onoho osudného dne.

Toho podvečera jsem se vracela domů a už pod okny našeho domu jsem slyšela puštěné rádio. Neměla jsem náladu strávit další večer posloucháním chmurných novinek. Byla jsem tehdy mladá a naivní a stále jsem věřila, že válka, jež se tam venku chystala, se mě vůbec netýká. Kdybych jen věděla, jak se pletu. Otočila jsem se na podpatku a rozběhla jsem se ulicí směrem k polím za městem. Na okraji města jsem zpomalila a klidným krokem jsem došla až k malé skupince stromů. Měla jsem tohle místo ráda, nebylo moc daleko od města, takže jsem neměla strach z neznáma, ale zároveň bylo dostatečně vzdálené, aby tu byl klid.

Pohled na nebe skrz koruny stromů mě uklidňoval, a tak jsem i přes svou bojácnou povahu neměla sebemenší problém opřít se o mohutný kmen a usnout. Léto bylo v plné síle, a proto navzdory večerní hodině sluníčko stále hrálo. V polospánku jsem si vychutnávala příjemný pocit, který ve mně zanechávaly sluneční paprsky. Znenadání se ale ochladilo a na mé tělo dopadl stín. Ta náhlá změna mě probrala z rozjímání a srdce mi jako obvykle sevřela ledová ruka strachu. Otevřela jsem oči. Naproti sluneční záři se rýsovala mužská silueta. „Promiň, nechtěl jsem tě vzbudit.“ ozval se příjemný chlapecký hlas. Srdce mi poskočilo. Nebyl to nikdo jiný než Jenn. Srdce mi vyskočilo až do krku. „N-, nic se nestalo.“ Vykoktala jsem ze sebe za vynaložení nesmírného úsilí. Jenn se usmál, což bohatě stačilo k tomu, aby mi ruměncem vykouznil na tváři ony nechvalně známé rudé skvrny. Posadil se vedle mě. Dlouho jsme si povídali, což byl pro mě pomalu nadlidský úkol. Ani on už to doma nemohl pro samé zprávy o válce vydržet, a proto se vypařil sem. Když se začalo stmívat, nabídl mi, že mě doprovodí domů. S nesmělým úsměvem a s ruměncem na tváři, ten zkrátka nemohl chybět, jsem přikývla a ruku v ruce jsme vyrazili zpět k domovu.

Že něco není v pořádku jsem poznala, jen co jsem vstoupila do města. Z plácku pod stromy jsem si toho nemohla všimnout, ale celé město bylo podezřele tiché. Tedy až na přerušovaný křik a občasný podivný zvuk, který Jenn identifikoval jako výstřely z pistole. Útroby mi sevřel děs, ale Jenn už utíkal směrem k centru toho

hluku a nějak zapomněl pustit moji ruku a táhl mě za sebou. Mé nejhorší obavy se naplnily. Epicentrum toho všeho humbuku leželo přímo před branou ghetta.

Naproti sobě uprostřed kruhu přihlížejících stáli dva muži. V jednom z nich jsem poznala svého otce a totožnost druhého mi přestala být záhadou díky Jennově šokovanému výkřiku: „Tati!“ Vyděšeně jsem pohlédla na chlapce, jenž stále křečovitě svíral moji ruku a dral se i se mnou napříč davem. To ne!

Stanuli jsme uprostřed kruhu a já až teď zřetelně slyšela, co ti dva na sebe halekají. Jennův otec tomu mému dosti nevybíravě nadával a ten můj mu se stejným slovníkem odpovídal. Nikdy by mě nenapadlo, že můj hluboce nábožensky založený otec může vlastnit tak bohatou zásobu sprostých slov. Jeho poslední salvu urážek však Jennův otec nevnímal, protože, jak jsem si až v tu chvíli uvědomila, zíral na mě a svého syna. „Jenne!“ zahřímá a jeho hrubý hlas se nesl prostranstvím jako z tlampače. Vyděšeně jsem se příkrčila. „Jenne! To snad nemyslíš vážně?! Očista našeho národa konečně začala a ty se tady taháš s tou židovskou courou?!“ řval v obličejí celý brunátný. Instinktivně jsem se ještě víc příkrčila, protože mi bylo jasné, že teď již není šance, že by si mě můj otec nevšiml. Nevím, kde jsem v sobě vzala tu sílu, ale vrhla jsem směrem k němu jeden ustrašený pohled a skutečně na jeho tváři se mísilo čisté znechucení se zklamáním. Bylo mi kvůli tomu ještě mizerněji. Jenn se ale ochránářsky postavil přede mě a vzdorovitě pohlédl do očí nejdřív mému a pak i svému otci. Neřekl však nic. „Uhni!“ zařval jeho otec znovu a namířil na mě ruku, jak jsem si s hrůzou uvědomila, třímající pistoli. „Uhni, ti říkám! Poslední kulka bude pro ni.“ „Nikdy,“ procedil Jenn skrz zaťaté zuby. „Naposledy ti říkám: ustup od toho židovského zmetka, ať ho můžu oddělat!“

„Takhle o ní nemluv!“ To byl můj táta. Rozběhl se směrem k ozbrojenému muži. Ten se však jen s úšklebkem otočil a rukou zkušeného střelce bez míření vystřelil.

Ten příšerný zvuk střely projíždějící tělem mi zní v hlavě dodnes. „Tati!“ vydralo se mi z hrdla. „Né!“ Jennův otec však na nic nečekal, popadl svého syna a spolu se svými nohsledy odešel. Jeho poslední věta visela ve vzduchu ještě dlouho po té, co odešel. Zněla: „Ještě to neskončilo.“

Když jsem klečela v prachu nad svým umírajícím otce obklopena lidmi z ghetta, došlo mi, že válka už přišla i sem, ten hrůzný objev mě doslova paralyzoval a já nebyla schopna se hnout. „Sarah,“ vydralo se z otcova hrdla zasípání, „slib mi něco. Slib mi, že se postaráš o svou sestru.“ „Ale-“ Můj protest byl umlčen jediným stisknutím paže. „Prosím, musíš to být ty. Když tu maminka není, jsi jediná, koho má.“ Viděla jsem, jak mu z obličeje mizí barva, z očí vyprchával život. „D-, dobře, slibuju,“ vykoktala jsem. Jediné, na co otci zbyly síly těsně před tím, než zemřel, byl slabý úsměv. Byla jsem v takovém šoku, že jsem nebyla schopná ani plakat. Bylo mi hrozně, přišla jsem o otce a ani jsem nebyla schopná ho oplakat. Té noci se ale všechno v mém životě obrátilo naruby.

Dav zfanatizovaných antisemitů nezadržela ani zabarikádovaná brána ghetta. Cizí muži, které jsem nikdy neviděla, ale dokonce i naši sousedé běhali po ghettu s kanystry a všude kolem rozlévali odporně zapáchající tekutinu. „Co je to za smrad?“ pípla vyděšená Marie. S výrazem čisté hrůzy jsem se na sestru otočila. „Benzín.“ Víc než tohle jedno slovo jsem ze sebe nedostala. Zaplápolaly první plameny, neviděla jsem je, jen jsem zahlédla zlověstnou záři ve vedlejší ulici, těsně před tím než jsme se s Marií uchýlily do sklepa.

Choulily jsme se v nejtemnějším koutě a jen vyděšeně poslouchaly ten příšerný hluk. Zvenku bylo slyšet hukot ohně, praskání dřeva a křik. Řev masakrovaných nevinných obětí a nesmyslné oslavné písně vrahů. Přitiskly jsme se ještě blíže ke studené stěně, nemohla jsem udělat nic jiného. Vyběhnout ven znamenalo okamžitou smrt, nezbyvalo než doufat, že nás nenajdou a že se k nám ani oheň nějakým zázrakem nedostane. Upřímně jsem nevěřila ani v jedno. Přišlo mi to celé tak nesmyslné vraždit lidi jen kvůli tomu, že jsou jiné víry. Víra. Bůh. Tehdy v tom sklepě to bylo poprvé a naposledy, co jsem zapochybovala o tom, jestli nějaký bůh vůbec existuje. Dřív mě ani nenapadlo pomyslet na to, že by mohl neexistovat, ale jak jsem se krčila v koutě sklepa a přihlížela, kterák se dějiny opakují přesně tak, jak se psalo v oněch dějepisných knihách, kladla jsem si otázku, co je to za boha, že nechá svůj lid takhle trpět.

„Tehle je poslední?“

„Jo.“

„Tak jdeme!“

Slyšela jsem, jak hlavní dveře vylétly z pantů. Marie se ke mně ještě víc přitiskla, jenže já nebyla schopná ji nějak utěšit, sama jsem se strachy nemohla ani nadechnout. Ze shora se ozýval hluk rozbíjeného nádobí a převráceného nábytku. „Tady nic není! Zapálíme to a jdeme!“ Už jsem si chtěla oddechnout. Další mužský hlas ale mé naděje sfouknul jako vichřice plamínek svíčky. „Ještě ne, tady jsou ještě jedny dveře!“ Panty zaskřípaly. Srdce a vůbec celé tělo se mi sevřelo hrůzou a na pokožce mi snad po sté vyrazil ledový pot. Byla jsem si jistá, že nás teď najdou a zabijí. Nebylo úniku. Nepochybovala jsem, že tam na tom místě zemřu. „Ale, ale, kohopak to tady máme. Dcerunky tý krysy. Nó tak co, holky, myslíte, že si zasloužíte umřít rychle?“ Byť už se to zdálo nemožné, přitlačily jsme se ke zdi ještě víc. „Už to hoří,“ houkl druhý muž ze shora. „Neprotahuj to. Prostě je zabij, ať z týhle smradlavý díry vypadnem.“ Mladý muž nad námi se ušklíbl: „Pravda.“

Někde na prahu vnímání jsem zaslechla tupý úder a následný náraz, ale nepřikládala jsem tomu nějaký význam. Věděla jsem, že je konec, že v následující minutě mě zabije, takže nemělo sebemenší důvod řešit, co to bylo. Ozval se výstřel. Instinktivně jsem zavřela oči a čekala na bolest. Žádná se však nedostavila. Ale ani přesto jsem se neodvážila otevřít oči.

„No tak, Sarah!“ „Jenn?“ Otevřela jsem oči dokořán a spatřila jsem toho, koho bych na takovém místě nikdy nečekala. „Ty jsi-?“ Pak jsem si všimla, že oba dva útočníci se válejí na zemi. „Už je to dobrý.“ Vzal mě za ruku. „Pomůžu vám.“

Vysvětlil mi, jak se dostanu z města na pobřeží a následně na loď, jednu z těch posledních, která měla uprchlíky dopravit do Anglie. Donutil mě, abych mu všechny instrukce dvakrát zopakovala, aby si byl jistý, že si je pamatuju. „Ale jak o tom všem víš?“ ptala jsem se zmateně. Záhadně se usmál a pak udělal něco, na co bych se v takovéhle chvíli ani neodvážila pomyslet. Objal mě a políbil na rty. Odevzdaně jsem se ho chvíli držela, neschopna si pořádně uvědomit, jak bych za normálních okolností byla šťastná. „Už pojdte. Dovedu vás tak daleko, jak jen to půjde, a pokud mi bude štěstí přát, přijedu za vámi a slibuju, že si tě najdu.“ Vděčně jsem se na něj usmála.

„No, to je fakt dojemný,“ ozval se sarkastický hlas muže, kterého Jenn před tím jen omráčil. „Sakra!“ Ozval se další výstřel a Jenn se sesunul k podlaze. Držel si krvácející nohu a skrz zatáté zuby proklínal střelce. Ten se mezitím blížil k nám. „Sarah, poslouchej mě. Musíte se odtud dostat, musíte utéct. Tohle tady byl jen začátek, chystají se daleko horší věci. Nesmíš tu zůstat.“

„Ale-“

„Sarah! Já vim, že máš strach, ale musíš ho překonat, musíš být silná.“

„Ale jak? Jsem slaboch, bojím se úplně všeho, já neumím být silná. Nejsem!“

„Já věřím, že to zvládneš, máš v očích něco, co mi říká, že ano. Věř mi, slabocha bych milovat nemohl.“

„Ty- ?“

„Tak to by stačilo, Romeo!“ prohlásil ten muž za Jennem. Popadl Jenna za krk a zadíval se mu do očí. „Je jen jedna věc horší než žid,“ cedil mezi zuby, „a to je zrádce.“ Pak druhou rukou uchopil Jennovu hlavu a jedním plynulým pohybem mu přímo před mýma očima zlomil vaz. „Ne!“ zavřískla jsem, bylo však pozdě. „Neboj se, krasotinko, ty jdeš rovnou za nim.“ Pustil Jennovu mrtvolu a vykročil směrem ke mně.

Panika mě úplně pohltila a oči se mi zalily slzami. Všechny jsem zklamala, jsem slaboch, nedokázala jsem splnit slib daný otci, jediný muž, kterého jsem kdy milovala, je mrtev. A kvůli čemu? Kvůli mně! Nule, co se nedokáže vzchopit, ani když jí její poslední osoba na světě potřebuje. Pohlédla jsem na svou malou sestřičku. „Promiň,“ zašeptala jsem. Odevzdaně jsem se otočila směrem k vrahovi mého srdce, smířená s tím, že jsem všechny zklamala a že teď zemřu. Pak jsem ale rukou nahmatala něco studeného.

Pohledem jsem sjela k ruce a uviděla zbraň Jennem zastřeleného mladíka. Bojovala jsem s panickou hrůzou, která mě stále svírala. Snažila jsem si ji vytlačit z vědomí, snažila jsem se jako nikdy v životě a poprvé úspěšně. Náhle se ve mně něco zlomilo, možná za to mohl pohled do Jennovy bezduché tváře, možná sípavý

dech muže chystajícího se nás zabít. Nevím. V každém případě mě najednou veškerý strach přešel a já zvedla ruku se zbraní a bezmyšlenkovitě jsem vystřelila. Muž padl mrtvý k zemi. Na nic jsem nečekala, popadla jsem Marii za ruku a vyběhla jsem z domu, ve kterém jsme se obě dvě narodily. Ulice byly liduprázdné jen tu a tam byla vidět mrtvá těla. Já ale nic z toho pořádně nevnímala. Neposlouchala jsem, jak náš rodný dům podlehl všudypřítomným plamenům a pohřbil tak mou lásku i jejího vraha. Nevnímala jsem svůj přerývaný dech ani Mariin pláč. Jen jsem stále pevně držela její ruku a běžely jsme. Na konci města jsem se naposledy otočila a to je něco, co si budu do konce života vyčítat. Pohled na zničený, vypálený domov mě od té doby noc co noc straší ve snech. Pak jsme běžely dál.

Nevím jak, nejspíš nad námi Bůh a paní Štěstěna a všichni strážní andělé po celou dobu drželi ochrannou ruku, ale bez úhony jsme se dostaly až sem do Anglie. Ani tady život nebyl lehký, ale se sestrou jsme unikly nejhoršímu, byť jsme se musely obě hodně ohánět, abychom se uživily. Nejzvláštnější na tom všem ale je, že po celých prvních šestnáct let mi k pláči stačila sebemenší maličkost, ale po té, co jsem ztratila domov, rodinu, přátele i lásku, jsem neuronila jedinou slzu. Bylo mi z toho mizerně, ale já jsem zkrátka nebyla schopná plakat. Až téměř patnáct let po našem příjezdu do Anglie, noc před tím, než jsem si vzala tvého dědečka, jsem proplakala celý den, plakala jsem pro všechny, které jsem onoho osudného dne ztratila a byly to poslední slzy, co kdy mé oči vypustily. A od té doby jsem uzavřela tu bolest ve svém srdci a začala žít nový život s tvým dědečkem. Vlastně teď, když o tom tak přemýšlím, nikdy jsem mu o tomhle neřekla, dneska to je vlastně poprvé, kdy někdo tenhle příběh slyší. Je paradoxem, že mě ta událost tenkrát tak posílila a ta síla ve mně vydržela až do dnes.

Megan si utřela slzu. „To jsem netušila, že jsi měla tak smutné mládí,“ špitla. Odevzdaně jsem se usmála, na ni, na svou dceru i na jejího manžela se synem. „Smutné? Ano, možná máš pravdu, ale za to jsem dostala jednu velice důležitou lekci. Silný člověk není ten, co se nebojí, nebo se strachu vyhýbá. Silným se člověk stává tehdy, když se dokáže svému strachu postavit a překonat ho.“ „Hezky řečeno, mami. A teď, kdo si dá čaj?“

V. kategorie

POUTNÍKOVA CESTA

TEREZA BRUKNEROVÁ

Nad zemí se vznášela oblaka prachu. Písečné duny zakrývaly výhled do nekonečna. Zvedaly se. A opět klesaly k zemi. Rozvířily se. A opět se uklidnily... Jejich ladný pohyb vytvářel jedinečnou melodii narušující ticho v rozlehlé poušti bez jediného jasného obrysu. Pouští procházel vetřelý stařec se zahale-

nou tváří. Opíral se o dlouhou dřevěnou hůl a jeho drobné tělo se stavělo na odpor větru s neochvějnou vytrvalostí. Každý krok, který ho posunul blíže k neviditelnému cíli, dělal z obyčejného starce ztělesnění lidské moudrosti a síly. Síly, která byla natolik mocná, že zahanbovala vše, co ukrývala nebezpečná cesta před ním. Člověk se svojí nedokonalostí a slabinami se proměňoval v cosi nadpřirozeného, dokonalého a děsivého zároveň. Víra, která zušlechtila jeho rysy, omámila jeho smysly a stala se nejsilnější možnou zbraní, se odrážela v hlubokých očích starého poutníka...Ostrým pohledem prohledával okolí, dokud se nezastavil u jednoho konkrétního bodu. Intenzita jeho pohledu se stala nesnesitelnou, po chvíli hrůzostrašnou pro mladé vylekané oči. Tajemství, které v něm spočívalo, obklopilo jeho tělo a duši...

A já se probudila...

Rok 1945

„Mami!“ můj výkřik proletěl jako šíp tichem prázdného pokoje. Otevřela jsem oči a stále cítila starcův pohled, který mě vytrhl ze spaní. Rozhlížela jsem se po malé místnosti a nikde jeho tvář už nespátřila. Slyšela jsem, jak se schody prohýbají pod tíhou kroků a moje srdce prudce bilo do jejich rytmu. Pevně jsem k sobě přitiskla medvídku, jenž ležel na zemi. Dveře se otevřely a moje zešířena otevřené oči spočívaly na ženě, která ačkoliv byla mladá, starosti a doba ji neprávem vehnaly do tváře několik dlouhých let. Nedočkavě jsem k ní vztáhla ruce, protože jediné, co jsem chtěla, bylo cítit se opět v bezpečí. Zahnat všechny noční můry, dokázat sama sobě, že nejsou skutečné.

Objaly mě hřejivé paže a já pomalu cítila, jak poslední zbytky strachu mizí v mocném přívalu mateřské lásky. Všechny hrozivé tváře, všechny obavy odeznívaly do ztracena. S každým nádechem jsem byla silnější. S každým výdechem mnou prostupoval nový klid...

Až teď jsem byla schopná postřehnout jemný třes, kterému vzdorovaly zdi, s nímž bojovala zem. Nechápatě jsem vzhlédla do maminciny tváře, na níž se objevil nucený úsměv.

„To bude v pořádku. Zůstaň tady, ano?“ Políbila mě na tvář a zamířila zpátky ke dveřím. Roztřesenýma rukama sevřela kovovou kliku, ohlédla se zpátky na mě, aby se přesvědčila, že zůstanu v posteli a odešla. Touha vstát, znovu obejmout plyšovou hračku a tiše nakročit do pokoje za dveřmi, se stávala minutu od minuty silnější. Lákalo mě tajemství, o němž jsem ještě neměla vědět. Lákala mě myšlenka podlehnout té hrozivé zvědavosti, která ke mně od narození patřila... Vyskočila jsem z postele, sevřela medvídku a pomalu začala našlapávat ke dveřím...

„Voláme českou policii, české četnictvo a vládní vojsko na pomoc Českému rozhlasu!“ rozkřičel se amplión na stole. Maminka napjatě seděla v houpacím křesle a intenzivně na něj upínala zrak, jakoby ho uměla přesvědčit, aby vysílal

pouze to, co si přeje slyšet. Neviděla mě, nevnímala moji přítomnost. Na ramenech měla přehozený teplý šál a nervózně se pohupovala v křesle. Výzva v ampliónu se několikrát naléhavě opakovala. Nerozuměla jsem tomu. Nechápal jsem, proč je maminka tak vyděšená...

Amplión se znovu rozezněl: „Volá Český rozhlas! Vysíláme na vlně 415 metrů. Odpor v rozhlasu je postupně likvidován. Zatím vysíláme gramofonovou hudbu.“

Z hlasu vycházejícího ze zařízení mi běhal mráz po zádech, i když jsem mu nerozuměla. Maminčino chování mi nahánělo strach, znervózňovalo mě. Co by mohlo maminku vyděsit, když to byla ona, kdo vždycky statečně zaháněl bubáky, čerty a čarodějnice, které mě pronásledovaly ve snech?

Místností zněla živá rytmická hudba, na jejíž tóny bych obvykle začala radostně tančit a ukazovat všem, jak se mi dokola točí nová barevná sukně. Teď jsem ale bosá pomalu přešla k mamince a podala ji medvídku, aby zahnal všechny její obavy. Způsob, jakým jsem to udělala se nenápadně podobal tomu maminčinu, když mě osvobozovala od mých vysněných nepřátel... Usmála se na mě, ale v očích se jí třpytily slzy. Vzala mě do náručí, posadila si mě na kolena a snažila se rychle setřít mokrou tvář... Z ampliónu se po chvíli spolu s hudbou začaly ozývat i výstřely. Cítila jsem, jak sebou maminka trhla při prvním z nich a pevně zavřela oči, když se začaly opakovat. Zmateně jsem k ní vzhledla, začínala mě děsit každá drobnost, kterou jsem si sama neuměla odůvodnit.

„Co se děje?“ zeptala jsem se, „proč si smutná?“

„Jenom čekám, až se vrátí tatínek, víš?“

„Taky už chci, aby přišel. Musím se ho na něco zeptat.“

„Neboj, dočkáš se,“ zašeptala mi maminka do vlasů. Sklouzla jsem na zem a zamířila se podívat k oknu. Viděla jsem, jak z protějšího obchodního domu prodavačky vyvěšují vlajky s červeným, bílým a modrým pruhem. Vzpomněla jsem si, že mi tatínek nadšeně vypravoval, jak obchodníci a průvodčí začínají přijímat pouze koruny a odmítají marky. Tehdy jsem si ještě plně neuvědomovala smysl toho všeho, ale tatínkovi se v očích zračilo cosi tak zvláštního, nevidaného a radostného, že mě to samotnou pohltilo. Slíbil mi, že až nastane ten správný čas, vezme mě s sebou do rozhlasu a ukáže mi všechna zařízení, díky nimž dennodenně promlouvá k národu...

Otočila jsem se zpátky na maminku, jež měla obličej schovaný v dlaních.

Amplión stále neúnavně hrál, ale já ho nevnímala. Soustředila jsem se na ženu, která seděla přede mnou a všechna těžká břemena byla neviditelně naložena na její křehká ramena. Dívala jsem se na ni, jako bych ji viděla poprvé v životě. Připadalo mi, jako bych ji ve skutečnosti neznala, nebyla schopná rozpoznat její podstatu. Byla přemožená. Byla zranitelná...

Cítila jsem, že je má povinnost, být silnější než ona. Přijít k ní a říct všechna ta slova, kterými mě uklidňovala, když jsem se s křikem probouzela... Dnešním dnem mě doprovázel strach snad každou minutou. Od té doby, co jsem spatřila ve snu starcovu tvář, až do chvíle, kdy zazněla ozvěna výstřelů v ampliónu. Nezáleželo na tom, že jsem nevěděla, že můj otec právě bojoval za Český rozhlas proti jednotkám SS. Má nevědomost v tu chvíli byla mnohem větší než můj strach, ale nezměnilo to nic na faktu, že od té doby se mnou čas hrál podivnou hru, v níž měl vždycky navrch. Dospěla jsem dříve, než jsem chtěla. Dospěla jsem v ten den, kdy jsem se alespoň na chvíli naučila překonat sama svůj vlastní strach. Dospěla jsem, když jsem poprvé spatřila svou matku poraženou.

Rok 1954

Přála jsem si, aby mi někdo pomohl rozhodnout se. Zároveň jsem ale vnímala rady ostatních, jako by se mě netýkaly. Chtěla jsem si v hlavě všechno ujasnit, vnímat věci kolem sebe a o všem vědět, ale stejně tak jsem chtěla žít pouze ve svém světě, nedotčeném žádnou přetvářkou a událostmi, které se děly venku. Ležela jsem na posteli, nechala hrát gramofonovou desku a několik minut nepřetržitě sledovala malou skulinu v dřevěné podlaze. Připadalo mi, jako by se můj svět srazil na čtyři holé zdi, které mě držely v pokoji, kde jsem se uvědoměle schovávala před nespravedlivostí - údělem všech dospívajících.

Nevěděla jsem, co si mám myslet. Byla jsem zmatená a nebyl tady nikdo, kdo by mě dokázal navést jednoznačným směrem. Neexistovala černá nebo bílá, nikdo nevěděl, kde leží střed. Někdo opěvoval naše osvoboditele, někdo je nenáviděl a pokaždé tu byl někdo, kdo raději mlčel. Československo nebylo žádným mostem mezi Východem a Západem, jak se původně zamýšlelo. Lidově - demokratická republika byla zástěrkou pro ty, kteří popírali nesmyslnost vykonstruovaných politickým procesů. Někdy ani soudní řízení nebylo zapotřebí. Nebyly totiž žádné hranice, žádné opěrné body, žádné právní paragrafy, na které by se dalo odvolat.

Svíral se mi žaludek při pomýšlení na to, jak úzce se mě to dotýká. Byla jsem obklopena vlastními nerozhodnými myšlenkami. Hledala sama sebe v otázkách, na které jsem měla nepřesvědčivé odpovědi. Vstala jsem, přehodila přes sebe kabát a zakázala si přemýšlet o tom, co se právě chystám udělat. Tiše jsem otevřela dveře od mého pokoje, ale nemusela jsem se namáhat, jelikož právě za nimi stál můj dozor.

„Kampak, mladá dámo?“ zeptal se mě otec se zvýšeným hlasem. Pod jeho pohledem jsem si připadala provinile, ale cítila jsem, jak se ve mně vzpírá nový, silnější vzdor. Pozoroval mě svým typickým zkoumavým pohledem, ale netvářil se přísně, ani rozhněvaně. Neodpovídala jsem mu. Věděl, kam mám namířeno.

„Přijmi za sebe nějakou zodpovědnost. Pro všechny bude lepší, když zůstaneš doma.“

„Tohle není spravedlivé,“ procedila jsem skrz zuby.

„Ne, to není. Ale je to nezbytné. Nesmíš se s ním už vídat!“ Vyslovil zákaz, který každému otci zaručí, že jeho dítě udělá pravý opak. Odvrátila jsem od něho pohled, abych se nemusela dívat do tváře, která ve mně pokaždé vyvolávala úctu a obdiv. Odvrátila jsem se, abych si nikdy víc nemohla vzpomenout na okamžik, kdy jsem považovala jeho názor za bláznovství.

„Copak to nechápeš?“ sevřel moje paže a mírně se mnou zatřásl, „jeho rodinu vyslychá StB! Chceš, aby tě odvedli také? Vyslychali tě a donutili tě přiznat se k něčemu, o čem sama nemáš ani tušení?“ jeho důrazný hlas pronikal skrze mě jako nekončící ozvěna pravdy, o kterou jsem nestála. Ani nevím, kdy jsem se mu konečně přestala vzpouzet a rezignovaně jsem mu dovolila, aby si mě k sobě přivinul svým neobratným způsobem.

Ačkoliv jsem si byla vědoma všech rizik, ten večer jsem se z domu zázračně vytratila.

Ne snad proto, že by moje pošetilost převážila nad snahou podřídit se vůli ostatních, ale stejně jako pohádkové příběhy mají své konce, stejně tak jako dramata mají své tragédie, jsem já potřebovala objevit zakončení jedné ze svých životních kapitol... Ale netušila jsem, že mi bude trvat nějaký čas, abych pochopila, že se mě nikdo nebude ptát na to, kdy chci svůj příběh ukončit. Nikoho nebude zajímat, jestli jsem řekla vše, co jsem měla na srdci...

Nikdo si už nevzpomene na jeden románek z roku 1954, v němž hlavní hrdina zmizel beze slova ze dne na den...

Současnost

Život jsem vnímala z povzdálí. Nastal čas, kdy moje minulost převládala nad budoucností a zasahovala čím dál více do přítomnosti. Seděla jsem ve svém křesle a pozorovala dobu, do níž jsem už ve skutečnosti nepatřila. Netížil mě třes v rukou, ani vlasy protkané stříbrem. Někde v dálce si hrála vnoučata a já byla spokojená, když jsem viděla, jaký odkaz tady zanechávám. Byla jsem ponořena do vlastního niterního světa, s jehož přítomností jsem večer chodila spát a ráno se probouzela. Ve starém srdci uchovávala stopy po lidech, kteří psali můj příběh. Vzpomínky se mi v hlavě přehrávaly jako nekončící film pro pamětníky. Sledovala jsem v něm příchod vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. Vybavovala se mi revoluce, kterou tvořila nová převratná generace. Znovu jsem si přehrávala všechny důležité okamžiky, které byly nesmazatelně vryty do mé paměti.

Na neexistujícím promítacím plátně jsem pozorovala koloběh s novými začátky a konci, s nadějami a bezmocí, se štěstím a zármutkem, s výbušnou odvahou a celoživotním strachem.

Stejně jako se mísí černá s bílou, noc a den, stejně tak je celoživotním údělem vypořádat se, jak se svojí odvahou, tak i se strachem. Jedno bez druhého neexistuje... Není strach, není jak rozpoznat odvalu. Někdo by mohl říct, že strach je pouze zbabělčovou zbraní. Ale bát se zároveň znamená být schopen velké síly. Jsme díky němu lidmi, ne bezduchými tvory, kterým neznámá síla přikázala žít. Žilami nám proudí krev a totéž platí i o strachu.

V dětství mě pronásledovaly kdejake bytosti, ať už se schovávaly pod postelí, ve skříni nebo čistě v mém podvědomí. Nemohla jsem to nijak ovlivnit. Postupně jsem pronikala do světa dospělých a poznala, že strašidla, která na mě ve tmě čekala, nebyla pouhým přízrakem noci, ale vtělovala se do běžného života, do běžných situací a lidských vlastností.

Nastalo také období, kdy jsem si byla největším nepřítelem já sama. Dospívala jsem a hledala sama sebe. Pátrala po své úloze a děsila se okamžiku, kdy zjistím, že proplovám životem bez jediného jasného cíle. Děsila jsem se chvíle, kdy mi bude odebráno to jediné, na čem jsem v té době ulpívala. Což se nakonec stalo, ale nebyl to konec světa, jak jsem si ve svých osmnácti letech myslela, nýbrž začátek.

Když byla obsazená republika okupačními vojsky, můj strach se zaměřil především na ochranu rodiny. Plně jsem pochopila chování rodičů až tehdy, kdy jsem se dostala do stejné situace, v níž byli před lety oni. Strach z cela přirozený, až do smrti nemožný vyvrátit...

Necítila jsem žádnou bolest, ale mé tělo bylo vyčerpané. Má mysl byla už příliš přetížena všemi pocity, jež se uvnitř hromadily dlouhá léta. Nevěnovala jsem pozornost všem těm nevyřčeným větám, které jsem nestihla vyslovit. Pomalu jsem usínala, zahalená do slunečních paprsků, do jemných stříbrných pavučin nevědomí.

Výhled na horizont byl jasnější než kdykoliv předtím. Žádné písečné bouře. Žádný vítr, který by všechno kolem rozdmýchával. Zmateně jsem pohlédla na starce, jenž vzpřímeně stál přede mnou. V ruce držel dřevěnou hůl a upřeně mě pozoroval. Měla jsem pocit, že znám jeho tvář, ale nemohla jsem si vzpomenout odkud. Něco mi našeptávalo, že bych se měla bát. Že bych měla být vyděšená z tajemství v jeho hlubokých očích. Ale já nevěděla, co znamená strach. Připadalo mi, že je nemožné se na tomhle místě něčeho obávat. Zabloudila jsem pohledem opět do starcovy tváře a konečně pochopila, co se skrývá za jeho pohledem. V jeho lesku se odráželo odhodlání a smíření zároveň. V jeho hloubce bezmezná víra a odevzdání. Vzpomněla jsem si, jak vypadala poušť, když jsem ji pozorovala dětskýma očima, když přede mnou byl celý svět teprve rozprostřen. Chaotická změť všemožných nástrah a překážek se nyní proměnila v oázu míru a klidu.

Starý poutník byl pro mě tenkrát děsivý, protože jsem nemohla vidět pravou podstatu toho všeho. Nyní jsem ale chápala jeho pokoru a odevzdanost.

Musela jsem urazit dlouhou cestu napříč životem, abych konečně rozuměla jeho poslání.

Když se tak trochu bojím...

BLANKA DATÍNSKÁ

„Ničeho na světě není třeba se bát, jen je třeba všemu porozumět.“

(Marie Curie Sklodowska)

Vcházím do vlhké místnosti a stejně jako se potí světlé zdi nevelkého pokoje, potí se i moje rozechvělé dlaně. Sama sebe uklidňuji pravidelnými nádechy a spolu s vůní mandlového oleje do sebe nasávám i strach, který líně klouže po podivně se zužujících stěnách. Obávám se jejich pohledů, jejich odpovědí a jejich rad. Chci slyšet její smích i pláč. A toužím vidět její sny, dotknout se jejich očí a ucítit v nich radost. Nahmatat v nich celý svět a v jejich odrazu pozorovat budoucnost.

Zavírám za sebou vrzající dveře a předstupuji před ni se zmačkaným papírem v ruce, na němž zejí otázky psané písmeny, které rozmazal čas a pot mých rukou. Zbytečnými otázkami psanými rozklepanými prsty a obyčejnou propiskou, na které stejně nikdo nikdy neodpoví a odpovědět nemůže. Její výraz je prázdný, její tvář jiná. Téměř nepoznávám její výrazné rysy. Bože, jak moc se změnila! Je to ona? Je to ona. Ty oči. Jen ty její hluboké oči zůstaly stejné, ale oněměly. Už nekřičí, už se nesmějí, jsou unavené a zahleděné kamsi do blízké dálky. Skládám za sebe do řady správná slova s marnou snahou zeptat se jednou otázkou na všechno, co touží stejně marně zjistit mé pravé já. V tom zakývá hlavou a jakoby četla zmuchlaný papír v mé pravé ruce a odpovídala. „Ne. Nechtěla bych změnit žádnou věc, žádnou chvíli ani svět. Nechtěla bych vrátit čas ani napravit své chyby. Před časem snad... Dnes už ne.“ Stojím přímo proti ní. Já a můj zrychlený dech. Po stěnách už strach pomalu sklouzl až k podlaze a teď se choulí pod mýma rozviklanýma nohama a já ztrácím rovnováhu. Rovnováhu, již jsem se pokoušela neztratit při každém setkání s ní. „Přála bych si jen jednu jedinou věc. Chtěla bych, aby dny byly delší a já mohla s každým z nich dobíhat promarněnou minulost a dotýkat se skutečností, které jsem dřív nevnímala.“ Můj pohled se prohryzává jejími myšlenkami a ochutnává její pronikavý pohled. Musím se ptát, musím pokládat otázky a ukládat do paměti všechna slova, která sestaví očekávané odpovědi. „Změnila jste se, slečno. Na první pohled se mi zdálo, že jsem přišla udělat rozhovor s někým úplně jiným,“ pokouším se začít. Její odpověď studí. „Každý den je jiný, nemůžete čekat, že lidé zůstanou stejní.“ Pouštím do arény další slova. „Mluvila jsem s Vámi naposled před několika lety. Takže začnu trapnou stereotypní otázkou. Kam se za tu dobu posunul Váš život?“ „Můj život? Troufám si říci, že zůstal stát. Celou tu dobu jsem ujížděla životem průměrnou

rychlostí a všechny špatné odbočky jsem míjela jakoby neexistovaly. Pak jsem narazila na křižovatku. Světelnou. Sjela jsem z hlavní silnice a najela do slepé ulice. Doteď hledám přímou jasnou cestu zpět na hlavní tah a pochopila jsem, že správný řidič se neprokazuje jen řidičským průkazem.“ „Mám tomu rozumět tak, že čekáte na nějakou zvláštní životní příležitost? Co Vaše kariéra slibné studentky a spolehlivé přítelkyně?“ Slyším ticho. Cítím napětí. Vidím lesknoucí se slzy kanoucí z brány nenalícených řas. „Promiňte, jestli jsem se Vás nějak dotkla, já...“ „Myslím, že ne. Myslím, že nečekám, protože čekat se nevyplácí. Čekání je čas a času s každým novým ránem ubývá. Víte, pro mě se stal každý den určitou příležitostí a právě to sem přivedlo i Vás.“ Potřebuji odlepit svoje oči od jejích hubených tváří a vystouplých lícních kostí, potřebuji vzduch. Opírám se celou vahou o okraj umyvadla, před kterým, jak se mi pouze zdá, postávám snad celý život. Až teď si všímám chuchvalců vlasů splených do nepravidelných tvarů. Až teď chápu, že ona ví, proč jsem přišla a o čem chci vlastně ve skutečnosti psát. Ona ví, že já vím. Jak jen jsem mohla být tak naivně hloupoučká a zkoušet ji obejít. Už nacházím jen jedinou osamělou nahou otázku. Otázku tak chladnou a jednoduchou, až je neuvěřitelné, jak těžce se na ni odpovídá. „Proč?“ Zavírá těžce oči, dýchá a šepotem ze sebe souká slova, věty, příběh... „ Jestli čekáte, že kvůli dokonalému tělu nebo skvělému pocitu a radosti ze sebe samé, zklamu Vás. Stejně jako jsem zklamala sama sebe a, ač to mnozí z nich nepřiznají, i osoby, které jsou mými přáteli. Vyrasila jsem dech všem kolem sebe, ale ani to nebyl důvod a není to ani odpověď na otázku, kterou jste mi položila a jakou pokládám dennodenně i já sobě. Netoužila jsem po černé roušce hozené přes všechny růžové skutečnosti tohoto světa, ani po litujících a znechucených pohledech kolemjdoucích. Nechtěla jsem vrýt tolika lidem vrásky do jejich optimistických výrazů a stát se namísto radosti problémem. Nebylo mým snem sledovat slzy svých nejbližších a ustarané nevyspané pohledy své milující rodiny. A ty promrhané dny, kterých bylo stejně jako vypadaných vlasů a jimi ucpaných odpadů, už asi nevrátím. Vlasy dorostou, odpady se vyčistí...Ale život všech těch dobrých duší, které se ke mně neotočily zády, jsem zkrátila stejně jako ten svůj. A ačkoliv slovo „promiň“ v sobě skýtá určitý význam, pro mě se stalo naprosto bezvýznamným, poněvadž svoje činy jím odpykat nebo smazat nedokážu. Zabloudila jsem někde mezi zemí a peklím a ocitla se uvězněná mezi písmeny A a E. Zbývající písmena N, O, R, E, X, I mi ukradly před nosem můj svět. Svět, kde nechyběla láska, svět, kde se tichá pohoda střídala s hlučným smíchem, ale především svět, kde vládl smysl. Smysl, jenž je, smysl, po němž se nikdo neshání. Smysl všeho toho, čemu se hromadně nadává život. Takže Vy se ptáte proč? Možná osud chtěl, abych stejně tak excelentně jako se mi podařilo zbořit všechno, co jsem se pokoušela postavit a co jsem potopila spolu s osmnácti kily, které mi málem vyfoukly můj vlastní život, dokázala postupně poškrtnat všechna ta zatracená písmena a měla

po zbytek života aspoň jeden opravdový důvod, proč na sebe být hrdá. „Strach se stal mým ranním budíčkem. Strach ze sebe samé... ze svých myšlenek, pocitů a rozhodnutí, na kterých záviselo jedno jediné – žít, nebo zemřít.“ Pohlížím na ni, cítím, jak slzy odstartovaly nezastavitelný běh po mých tvářích. Utírám je, vracím na startovní čáru... Marně. Rozplakala mě její bezmocnost, pohltil mě její strach. Tak trochu se bojím... Je pozdě na poslední otázku, odvrací ode mě svoji vyhublou podobu, otáčí se a já se pomalu odvážím odejít... V tom se prudce ohlédne zpět. A v zrcadle na mě moje cizí rty hrnou poslední slova: „Když se tak trochu bojím, dotknu se své duše, jejíž okraje olizovala svými odpornými hladovými jazyky takhle zákeřná nemoc tak dlouho, až ji spolkla a mluvím se svým srdcem. Nořím se do jeho úderů a v jejich nepravidelnosti zmateně hledám pravidelnou ozvěnu, která by mi odpověděla a objala mě do svých bezpečných tónů. Sháním se v jeho tlukotu po soucitné podpoře a rytmu života.“

S úsměvem na slanych rtech sevru v chladných dlaních kliku dveří, jimiž zvenčí zavírám minulost. Vyzáblé dny, podvyživené hodiny sebetřzň, kostnaté sny o nenaplněném pocitu užitečnosti a slepé domněnky o podstatě lidského štěstí. Zamykám žíznivou sebestřednou touhu a zašlapávám anorexii. Polykám poslední zatrpklé sliny, jež plivu na její sobeckost. Vracím se levou nohou do nového života, poněvadž věřím, že i vykročení špatnou nohou může mít správný cíl. A už chápu! Když se tak trochu bojím, musím najít sama sebe, protože poznání toho, čeho se nejvíce děsíme, přináší konec strachu!

Poznámka redakce: Blanka Datínská se stala členkou Klubu našeho Střediska.

- **Proč si vzal ženu svého srdce, nedokáže rozumně vysvětlit.**
- **Nestihneme-li v jídelním voze při jízdě tam jídlo zkonsumovat, obsluha nám ho předloží k dojení při zpáteční jízdě.**
- **Hřbitov bez billboardů - nic pro spokojenost dnešních nebožtíků.**
- **Věřících by určitě přibýlo, kdyby se za svěcenou vodu dalo považovat alespoň mešní víno.**
- **Dokud mu to sypalo, zobala mu z ruky.**

Aforismy Jiří Faltus

MARIE UNGRÁDOVÁ

NOVÁ LÁSKA

Ahoj, chci se seznámit právě s tebou.
Hledám si totiž přesně to, co ty nabízíš.
To s tebou chci projít svou novou změnou
A dovolím si jen to, co ty mi dovolíš
Jsi možná ráj, do něhož bez vstupenky
budu smět
Anebo peklo, ze kterého se hrabu už pár let.
Ať řekneš mi „nebe, peklo, očistec“
NE či ANO
o nové zážitky mám každopádně postaráno.

ZASE JDU POZDĚ

Mít v ruce kytku,
Tak mě s ní praštíš,
mít na dosah fixu,
tak mě počmáráš,
a tak se uklidňuješ jídlem:
i mou porci zbaštíš.
Mohlo být přece i hůře.
Proto mě tolik netíží,
že přijdu k prázdnému talíři,
když na stole zůstane alespoň růže

- Aby poslancům mohl přednést svůj protikorupční návrh, musel je podplatit.
- Mluvil z cesty. Služební.
- Seděl na dvou židlích. Jinak to ani při jejich kvalitě nešlo.
- Tvrdému alkoholu se vyhýbá - kvůli svému chatrnému chrupu.
- Boží mlýny melou pouze do přinesených pytlů.

Aforismy Jiří Faltus

HANA KŘIVÁNKOVÁ

AŽ

Tak se snaž, chlapče náš
Lásku, zášť
Vždycky važ
Kam jen schováš
Komu dáš
Až ti smutku děšť
Dá svou ránu v pěst
Až vprostřed trní svlačec
Nevydá ti květ?
Až...

DUHA

V barvách duhových
Život se skryl
Tmavé drápky vlkodlačí
Bledé ruce víl

Bouři střídá slunko
A jinde se s ním spojí
A prší, prší, kapky deště
Mrakům duhu namalují

Věz, že ta bouře
Ač ošklivá, tak k slunci patří
Tak jako já
Rozmarná
Budu vždycky patřit
Tobě

FOTO Z ČLENSKÉ SCHŮZE 7. května 2011

PŘEDSTAVUJEME NOVÉ ČLENY VÝCHODOČESKÉHO STŘEDISKA OS

MIROSLAV KUBÍČEK

LÉTO JE

kámen ještě neteče
než skalpel blesku
rozřízne krajinu

shrbená slova z hromniček
větrná slova od krve
nacucnou plaché ptačinky

tma tam do dusna
namol klopýtá
v úskalí utichá úzkost

větry krajinou vichří
křídlaté léto přilétlo
s goghovou touhou bouřlivou

PODZIM JE

jen hory snad nestárnou
přibývají ubývají
někdy je pozdě uvidět

houpou se lodky listů
po vodě nehlučně plují
jak prokřehlý déšť

zase přiletí pohádky
chodíme tiše do vzpomínek
předeštěný les už se svléká

Básník Miroslav Kubíček pochází z Vysočiny, žije v Šumperku, vydal osm básnických sbírek (Dny sluncí; Pohádkové Jeseníky; Průzračnost; Láskoviny; Bloudivá blízkost; Volba volnosti; Rod roku; Sladké hořkosti-hořké sladkosti; Hlučná hlína), čtyři knížky pohádek a pověstí (Jesenické pohádky a pověsti; Hornohanácké pohádky a pověsti; Jesenické pohádky; Pradědovy pohádky aneb Pohádkový cestopis do Jeseníků). Je členem Obce spisovatelů, dosud byl v pobočce OS v Ostravě. 2. dubna byl přijat za člena člena Východočeského střediska OS.

Čas na změnu

VÁCLAV FRANC

Před více než dvanácti měsíci Karel ovdověl, zvykal si na vychladlou manželskou postel, při ranním probuzení cítil opuštěnost a občas se v bytě přistihl, že mluví s Irenou, i když už mu neodpovídala. Přestávali ho těšit i pravidelné páteční podvečery s kamarády, řeči o politice a fotbale. Občas doma vypil vodku

v množství větším, než by jeho organismus snesl, hlavně když dcera Lucka zmizela za mužského doprovodu do kina, jak aspoň tvrdila.

Tak trochu ho zamrazilo, když si uvědomil, že Lucka „to“ dělá, že má své partnery, že už není jeho malá holčička, kterou učil, jak si sednout na nočník. Vzpomněl si, jak jí kreslil letadla, říkala jim „éra“. Teď má jiná „éra“. Jednou ji v městě potkal se starším pánem, mohl to být Karlův vrstevník. Večer se na něj Lucky zeptal.

„No co, líbí se mi starší pánové,“ řekla bez uzardění, „ne ty mladý paka!“

Seděl doma, nahýbal si z láhve finské vodky a přemýšlel, co právě v téhle chvíli Lucka dělá. Dělá „to“. Jasně. Určitě. A kdy „to“ naposledy dělal on? Kdy „to“ naposledy dělal s Irenou, než..., už si ani nevzpomíná. Zatím si „to“ udělá sám, v koupelně, představuje si třeba tu mladou úřednici u notářky, když vyřizoval pozůstalost. Měla dlouhé blond vlasy, hluboký výstřih a tvářila se účastně, jaké by „to“ s ní bylo? Trochu mu připomínala Lucku...

Lucce bude letos dvacet, když bylo Ireně tolik, byla Lucka dávno na světě, takže dcera má právo na svůj život, a sex k životu patří. Za chvíli tátu už nebude potřebovat, vlastně ho už teď nepotřebuje.

A co on, je mu sotva čtyřicet, má přijmout celibát, chodit brečet na hřbitov k Ireně, uchlastat se nebo... Vycházelo mu jediné, musí se svým životem něco udělat. Ještě se nakonec může i dočkat syna, kterého mu Irena nemohla dát. Vždycky toužil po synovi, Karlu dalším, tak proč ne?

Jenže v zakouřené hospodě nikoho nepotká, leda by byl na chlapečky. Musí vyrazit do světa, třeba najde nějakou mamínu, rozvedenou, potřebující pohlázení, pochopení a tátu pro své děti. Nakoukl do novin do rubriky ONA HLEDÁ JEHO.

Jenže jak má poznat, že jí nejde jen o prachy, o postavení, vily, bourák, ale o vztah, o prožití pořádného kusu života, i když už mládí pomalu zapadá.

A co kdyby si nakonec dal sám inzerát? Posílněn dalším panákem našel tužku a začal psát, ale spíš škrtat než psát.

Nakonec byl inzerát na světě.

Na její e-mailovou adresu pacinka@seznam.cz jí navrhl schůzku. To jejich psaní a mejlování ho už unavovalo. Chvillemi měl pocit, že ji zná, že ona zná jeho. Co když je to opravdu ta úřednice z notářství nebo někdo z práce? Že by to byla sestřička od zubařky, koukala se na něj tak divně, když ho rozbolela ta šestka vpravo nahoře.

Nebude pro něj moc mladá, je svobodná, bezdětná, přece taková kočka si nepotřebuje hledat chlapa na inzerát. Nebo má snad nějakou vadu? Je tlustá, ošklivá, kulhá nebo...

Nemohl se dočkat pátečního podvečera. Ani se příliš nerozčiloval, když mu Lucka řekla po delší přípravě v koupelně: „No taťuldo, ty snad máš rande!“

Už ani nekomentoval její minisukni a piercing, než za ní zaklaply dveře bytu, křikl jen: „A koukej vzít včas navrátila!“

Dokonce si vzpomněl na starý a otřepaný vtíp, že mladá holka má být v sedm v posteli, aby mohla být v deset doma, ale ten Lucce raději nevyprávěl, ještě by se mu vysmála.

V restauraci si objednal espresso s mlékem, raději by si dal vodku, a čekal. Občas se mu rozjasnila tvář, když uviděl přicházet neжданou ženu, už si představoval, že je to ona. Pro sebe si je známkoval, jak to dělávali s chlapy v hospodě.

Byl tak zabrán do hodnocení, že nepostřehl, že se ve dveřích restaurace objevila Lucka.

Snažil se ukrýt za časopis, ale marně: „No taťuldo, co ty tady tak sám děláš?“

„Nestarej se,“ odbyl ji, „a kde ty máš toho svýho nápadníka?“

„Ale, já tady čekám na jednoho neznámýho ctitele, heslo: pacinka!“

„Pa-cin-ka?“ vykoktal ze sebe Karel.

„Pacinka, není ti něco, taťuldo?“

Václav FRANC se narodil v Jičíně. Je absolventem Lékařské fakulty UK, obor stomatologie. Pracuje jako zubní lékař v soukromé praxi v Nové Pace.

Jeho literární práce vyšly v řadě sborníků a almanachů, získal mnoho ocenění na nejrůznějších literárních soutěžích. Vydal v nakladatelství Půlnoc v Táboře dvě básnické sbírky, a to Kdy chodí město spát (2000) a Olympiáda v ZOO (2001), v nakladatelství Alfa-Omega v Dobřejovicích sbírku poezie Autogramy dětství (2005), v edici Družstevní práce ve spolupráci nakladatelství Protis a Dauphin knížku František (2007), v nakladatelství Alfa-Omega knížku Něco na zub pro zubaře a jejich pacienty (2007) a v nakladatelství Akcent v Třebíči novelu Jak na Nový rok (2010).

Je zakládajícím členem Literárního spolku LiS při Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně (1990).

Hlavní organizátor literární soutěže humoru Řehečská slepice (2002).

Člen Obce spisovatelů (2007) a Unie českých spisovatelů (2010).

Redakce oba vítá v našich řadách.

HOSTÉ KRUHU 24

VÁCLAV TESLÍK

MALÝ SEN

Protáhnout ticho (vlákno pavučiny),
snem na chvíli být zachycen...
Být chvílku (němý, vlákno soukat)
pavoučkem jménem malý sen.

Vyčíhat kořist, která letí
za snem, a vůbec nevnímá,
že malý sen – velký sen chytí
rukama – třeba holýma.

Václav Teslík se narodil v Jičíně. Je hrdý zemědělec – agronom. Říká: „Mám rád lidi tvůrčí, na které někdo nemusí vydělávat, kteří dávají, jsou platní – dojička, učitelka, lékař, včelař, zedník, rybař, kněz, slévač, traktorista, malíř pokojů, malíř, zubař... a také vlčí máky, a pole, a živou krajinu své rodné země. Jsem rád Čechem.“

Je členem literárního spolku LiS při knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně. Vlastním nákladem vydal sbírku básní „Trosečníci na ostrově Amen“ a sbírku pamfletů „Správněj kejkl“.

BDÍM

Bdím – struna napjatá,
té dotýkáš se jemně.
Zním – stín na prstu tvém,
tys stínem bdělým ve mně.

Dva sobě vzdálení,
- jak prst od struny je.
Se srdcem na dosah
pomalu dozníme.

LUBOŠ ZELENÝ

SEN BÁSNÍKŮ

Na čas zavřeli poezii
Za pevné mříže ticha

Dveře tu jsou - však bez kliky

Srdce zlomeně odpočívá
(na patníku vzdychá)

Každý den trpělivě chodí na návštěvy

Okénkem hbitě podstrkuje
lákavá slova ---
a uvnitř zapečené pilníky

Báseň je ze sbírky SLOVAPĚNÍ, která vyšla v letošním roce.

Narodil 23. 12. 1946 v Městci Králové. Prošel řadou zaměstnání, od roku 2007 se věnuje pouze literatuře. *Básně publikoval časopisecky, byly recitovány v klubech, brněnské Múze, pražském divadle Maringotka, i v pražské Viole. Vítězné práce obsahují pak almanachy literárních soutěží Bieblovy Louny, Šrámkova Sobotka a Rychnov. Knižně publikoval ve sbornících Zelené světlušky (MF 1972), rozsáhlou poemu Balzamína ve sborníku Zpívej mi a vzpomenu si (MF 1976), dále vydal sbírky básní Potřebná věc (MF 1978) a Přebrané spisy (Sovynaz 1994). Pro děti napsal knihy Pohádky do ouška jehly (Kruh 1984), Pohádka z duhového poháru (Kruh 1986), Pohádka o Pískovečkovi (Carmen 1993), samyzzatem pásma veršů Čáry máry nad safari (Sovynaz 1994, 2008), Čarovánky (Sovynaz 2008), Jak se chodí do školky (Sovynaz 2008) a Mouchy, kočky, myši, prozradí, co slyší (Sovynaz 2008). V roce 2011 vyšla básnická sbírka Slovapění (Sovynaz). Ing. Luboš Zelený je členem Obce spisovatelů.*

KATEŘINA ZWYRTKOVÁ

ZAVAŽ MI OČI

Zavaž mi oči, samoto,
a pomoz od bolesti.
Zavaž mi oči napořád
a zavaň prázdné cesty.

Zavaž mi oči, samoto,
celou mě obleč v trny;
v nich půjdu tančit po skalách
svůj tanec opatrný.

Zavaž mi oči, samoto,
už jiné cesty není,
než ponořit se v slepotu
a věřit v zapomnění.

Autorka je studentkou třetího ročníku Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a pochází z Rudníku. Prvotina „V objetí s bouřkou“ vyšla jako šestý svazek edice LITERA PRIMA v Trutnově.

Poznámka redakce: Recenze na sbírku je v příslušné rubrice.

RECENZE A OHLASY

SKUTEČNĚ NEJLEPŠÍ BÁSNĚ?

Nakladatelství Host připravilo publikaci **NEJLEPŠÍ ČESKÉ BÁSNĚ 2010**, na níž se editorsky podílejí generačně vzdálení básníci Miloslav Topinka a Jakub Řehák. Podobné knihy vždy vyvolávají rozdílné názory. Ani při maximální snaze po objektivním postoji k dílům zařazených (či nezařazených) básníků nelze pominout subjektivní náhled. Výběr limituje i současná obtížná přístupnost k informacím o všech vydaných sbírkách, natož k nim samotným. To je ovšem pouze částečnou omluvou, editoři by měli ve větší míře obsáhnout i regionální básnickou produkci, která rozhodně není zanedbatelná. Existují přece knihovny, schopné zajistit spolehlivou dostupnost vydaných sbírek. Čtenáři se nepochybně pozastaví nad absencí některých známých básníků. Za všechny uvedme Jiřího Žáčka. Z autorů našeho širokého regionu je vzpomenuť (oprávněně) pouze v Hostu vydávající Slavomír Kudláček. Ostatní básníci jako kdyby netvořili, nestáli za pozornost, nežili. Řehákův doslov je neúplným, značně děravým přehledem vydaných sbírek a pokusem o stručná hodnocení. Některé zařazené básně českou poezií spíše diskreditují, proto výsledný dojem nevyznívá příznivě. Bez označení „nejlepší“ by se výbor z celoroční básnické produkce stal akceptovatelnějším. Zjistě se střetáváme s básněmi, které dosahují nezpochybnitelné úrovně, také s hodnotnými verši básníků méně známých. Potvrzují, že česká poezie stále rozpíná křídla. Napadá mě však, zda by nezasloužilo pozornost (namátkou) něco z Faltuse, Vondrákových Tajnospadů či Kopecké, zda by básně Petra Chvojky Historie nebo Bílé světlo (z loňské sbírky Signály) nezazářily v knize jako skromné, ale pravé perly. Žel, ta útlá sbírka patrně editorům unikla. Jako mnohé další, jejichž autoři nežijí v centrech literárního dění.

František Uher

Temnej posel kuropění

Nejlepší české básně!
Než jsem je přečetl,
bylo mi krásně.
Na těle, na duši, všude...
A teď jsem **přizdisráč**.
Děsím se poezie i světa,
všeho co **mezi půlkama** zbude.

(jif)

POEZIE PETRA CHVOJKY

Útlá knížka Signály. Je to poezie drsné Vysočiny, harašení jaderníků, chvění stébel, rozpukané obětní misky kaštanů, větve proti obloze, stromy plné pláňat, nebe na kusy. Paměť pod kůží. Samé otázky. „Co pomůže ztratit se mezi lidmi, když sám sebe potom nenajdeš?“

Já jsem zcela v područí básně Potopené domovy. Téměř není v mé moci, abych ji nezarecitovala „Tam v hloubce leží pod hladinou vesnice, ze kterých se kouří, a voda jim tam teplá nad komíny. Hrobník, než rakev zasype, mnohokrát musí nad hladinu, k lidem, čerstvého vzduchu se nalokat.“

Otočím pár listů. „Snad struna praskla, snad nikdy nebyly večery, na které vzpomínám.“

Vnímám to jako básníkovy signály vyslané do světa: Nemám už na koho myslet... Vyměním vaše srdce kmenná za srdce z masa. Políbit někoho do vlasů: Malá umírání na nádražích. Výpravčí a vypravěči oddělují lidské osudy. Krajina chraplavě odkašlává... Ale přece jen zůstala touha...

Marta Urbanová

SLIČNÉ TAJNOSPÁDY

Radostí už je, když sbírku úsměvných milostných hříček **Ladislava Vondráka Tajnospády** můžete vzít do rukou a vnímat a vychutnávat si vše, čím na vás začne působit. Nápaditou úpravou, citlivě laděnou barevností, formátem - zkrátka řečeno - celou typografií.

A zatím co vychutnáváte tyto vizuální znaky kolibříku, na jeho stránkách vás čeká setkání s básnickými texty v autorově režii; očarované láskou, zatížené citem s vyznáními v neobvyklých polohách, náladách a pohledech, s rezonancemi a variacemi myšlenkových pochodů, se vzkazy plnými jemné ironie, nečekaných slovních spojení a obrátů, novotvarů a všeho, co autor tohoto laskavého humoru se vzácnou mírou odvahy nashromáždil („za dobývání ráje ve Venušiny pohorkách a polykání andělíčků“) do své náruče. Bez ohledu na to, že i jeho srdce si může postavit hlavu, poněvadž ani čas chvilky poezie nemá stanovené úřední hodiny. Tyto minipříběhy nelze svěřit elektronické čtečce, ale jen klasické knížce, protože při jejím listování dochází nejen k přetavování představ v reálné obrazy („Chci být tvou hebkou a Mekkou“!), ale také ke splývání a prorůstání jednoduchých, ale o to více svěžích, lehce anekdotických ilustrací **Ivany Měkotové** s textem.

Nelze připustit, že básník tímto dílkem samomluví s mnoha přítoky fantazie, zkušeností, ale i touhy a pokory, neuložil „bobříka lásky“. A to určitě není málo.

(Sbírku v r. 2010 vydaly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s. v minimálním (!) nákladu 1.113 výtisků.)

Jiří Faltus

MRTVÝ PŘED BAREM

Deset povídek, deset příběhů a každý jiný. Na Milanu Duškovi obdivuji jeho rozmanité pohledy na tentýž čin. Na násilnou smrt. Pokaždé jiný motiv, každé jiné vrahy, odlišné důkazy. Vcítit se do každého příběhu tak, aby hovořil přesvědčivě a udržel si čtenářův zájem, chce jistou dávku profesionality a fantazie. To oboje autor má. O tom vás může přesvědčit hezká řádka knih, které zdobí jeho jméno.

Když nad tím zapřemýšlím, tak se mi zdá nemyslitelné popsat tolik zla, tolik negativních myšlenek a činů, aniž by to mělo na autora vliv. Ale co se týče pana Duška, musím s čistým svědomím říci, že všechno negativní z jeho knih se mu vyhnulo. Je to člověk s rovnou páteří, ochoten vždy pomoci a od srdce se zasmát. Jako by ty krimi příběhy nepsal sám, ale jen dával do počítače, co mu někdo shůry nadiktuje. Ale to je taky jen zdání, protože za každou jeho knihou, která vám vyplní dlouhou chvíli, je patrné sisyfóvské úsilí.

Knížka se čte, jako jeho každá jiná, jedním dechem.

Marta Urbanová

AŽ SE ZNOVU NARODÍM

Svůj básnický svět si **Věra Kopecká** buduje a rozvíjí sbírkami poezie nepřetržitě již od roku 1992, kdy vydala první (O snech a vině). Nemá zde význam příliš pátrat po jejích vzorech, zdrojích a kořenech poetična a její lyrické osobitosti. Její poezie žije barvami ročních období, proměnami, pochybnostmi i stálicemi všeho, co nás obklopuje a formuje.

Ve své zatím poslední obsáhlé knížce (**Tanec skal, 2010**) však téměř jeden celý oddíl (Pláč slunce) věnuje širším a zaostřenějším pohledům na naše životy, myšlení i řeči ve světě „z rozmaru a nudy“, kdy zplahňují mezilidské vztahy a naše osudy se citově vyprazdňují „pod výlevy zchladlé lávy / na dně dávných moří.“ Sice nevybojně, přesto varující s pravdivou atmosférou nadhledu; také nikoliv póza nebo hra, ale ostré a věčné současné vidění, úvahy a sdělení plné napětí zdůrazněné (zdánlivou) jazykovou citlivostí, a to s dostatečnou lidskou zkušeností, odvahou a odstupem. Konkrétní a přesná pojmenování, plná zřejmých ale i naznačených nebo nevyslovených otázek, jejich znepokojivý, básnický akcent i rozměr.

Sbírka, kromě již zmíněného oddílu, obsahuje tři další: Do prvního (Než doklopýtá verš) jsou zahrnuty básně inspirované tradičními hodnotami - krajinou, vzpomínkami, láskou a touhou, vyznačujícími se při bohatém výběru obrazů, pokorou a silnou citovostí. Doteky povýšené „čarodějnou mocí poezie“. Fotografické záběry všední i sváteční, také stesk i závratě, ozvěny příběhů „dobra a zla“, objevy nevychladlých stop pod závějí: „Ještě doufáme / u prázdných hnízd“.

V druhém oddílu (Tanec skal) autorka s velkou účastí rozvíjí svá hledání uplynulého, vede dialog s láskou, „která jí něžně přivřela dveře“, přesto však ze vzácných chviliek rýžuje zrnka naděje, zaceluje své šrámy, váží svoji žízeň a vchází „do nového dne“. Nepodléhá bolestíinství, přestože šálek důvěry se tříští a džbán dní plní se strachem a úzkostí. Poezii zkoušenou životem nacházejí znovu hřejivé paprsky slunce, pramínky žízně po životě se slévají v radostný tok. Stromům „do korun se vrací síla“.

Poslední oddíl (Stopy v písku) je, jak jeho motto předznamenává, shrnutím všeho předchozího, verše i „zrníčka poznání / moudrosti předků“ se promítají do představ dávného moře „na krajině mého domova“ i do „šumění vln“ Baltu, omývajících „duši bolavou“. „Tak se pláč / přemění / v jasný smích/ v dětských hrách“. Lyrické momentky prorůstají, ovlivňují se a nacházejí zde v syrové, ale přesto líbezné krajině Broumovska, řád koloběhu a naplnění života, svoji očištnou pouť, ústící v poselství. Jsou to sice malé zázraky, lesklé úlomky slídy v ceně zlaté žíly. Žádné bludné kořeny.

Proč se tedy ptát, co tím chtěl, nebo nechtěl básník říci, proč nevidět, že jde o poezii zasluhující si nejen naši pozornost, ale především porozumění a důvěru. Nebo ji berme jenom pro poučení a uvědomění svých názorů a postojů, ale nečekejme, až se básnířka znovu narodí. Nevypovídalo by to nic dobrého o nás. Čtème ji proto nyní, je silná a inspirující.

Z ilustrací Jany Wienerové nejvíce vypovídá a s verši souzní ta u posledního oddílu. Předchozí (včetně obálky) se zdají příliš neosobní a odtažitě. A někomu také možná připomenou kresby (např.) Bohumíra Matala. Nevyvozujme z toho však nic, protože je někdy dobře nechat věci tak, jak jsou.

Jiří Faltus

TICHO, KTERÉ NEDOHOŘÍVÁ

Jméno **JANY WIENEROVÉ** nám již není neznámé. Máme v paměti její ilustrace k veršům Věry Kopecké, v minulém čísle Kruhu (23) zaujala hned na první straně působivou kresbou Rybář a svoje umělecké krédo vyjádřila úvodním rozhovorem. Wienerová se v uměleckém světě podepsala výraznou stopou, má na kontě dvě desítky samostatných výstav a čtyřicet ilustrovaných knížek. V minulém roce vstoupila sbírkou **VRÁSNĚNÍ** na vždycky poněkud vratkou kru zvanou poezie. A podotkněme, že nikoli nejistým krokem. Její verše jsou jasné, vroucí a průzračné, jako kdyby příváté náhlým závanem vlahého vánku, psané holubičím pírkem. Působí až snovým dojmem a uléhají do svěží trávy čtenářovy paměti. Píše-li Wienerová //Sen ulehl do voňavých trav// Sprchlo// Nejsi na dosah// a přece ne vzdálen//, nelze nepřiznat, že skutečně nejsme vzdáleni, že nás laskavé šípy většiny jejích básní zasahují a oslovují. Uvedme ještě jinou

charakteristickou ukázkou: //Naděje // malá krůpěj// Hledám v ní// jak se mi zítra rozední // . Není to třeba jen podvědomý náznak snahy oprostít se jakéhosi nadbytečného, zatěžujícího oparu, pokusem dobrat se podstaty prostého, čistého, ničím nezatíženého souznění se všemi lidmi kolem sebe? Vydat se z ohraničené pastviny do širokého a volného prostoru? Uvítejme Vrásnění jako velice slibné vykročení na pěši pouť za dalšími verši, za další sbírkou. Pěší, protože si nic neulehčuje a lehkost její poetiky zůstává pouze zdánlivou. V básni Odevzdanost čteme //Za písni ticho dohořívá//. Nezbyvá, než věřit, že za současnou „písni“ Jany Wienerové nezůstane ticho a oheň ještě mnohokrát zajiskří.

František Uher

OKNO JE DOKOŘÁN

O sbírce veršů **Petra Chvojky SIGNÁLY** (ALFA-OMEGA, 2010) zde psal již František Uher, a tak je těžké vstoupit, rozhlížet se a naslouchat v naději, že lze zaslechnout alespoň zbloudilý tón základního podnětu předávaného poselství, který nebyl řečen.

Už název sbírky je sympatický. Neomezen časem, ani vyměřenou dobou, šíří do všech stran zprávu o stavu *života, který, přestože se nedá stihnout, jako písek z bot pak nejde vyklepat*. Sbíрка je rozčleněna do tří oddílů, z nich první dva se uzavírají básněmi z 50. let, závěrečný oddíl naopak básní soudobou, bilanční

Z básnických zkratk **Samoznaků** vystupují dva zřetelné póly, mezi kterými básně získávají jak svůj úsporný tvar, tak obsah. Malířským okem autor zachycuje proměny kraje a jeho barvy, jevy a impulsy poměřuje stavem a souzněním s šíří vlastních záznamů, zkušeností a hloubkou svého myšlení v podstatných etapách zrání. Neváhá, tak jako příroda, verše bezprostředně poznamenat životem i smrtí, aby vyvážil svá hledání a našel se *mezi lidmi*.

Druhý oddíl **Sny/Noční můry** tvoří jakýsi předěl. Vstupujeme do historie lidského světa plného zápasů, rozporů a obav, a prostřednictvím snů se účastníme v překotně ubíhajícím čase i své vlastní, ale všeobecně se neustále opakující, nepočítelné budoucnosti *v dáli hořících chalup*. Přestože v obavách nad spatřenou budoucností *zadržujeme dech*, nedokážeme si odpustit olizovat *potom mastné prsty* a nevracet se do svých dřívějších postojů. A třeba pak ve své slabosti (síle) vyplout *nad hladinu, /k lidem/, čerstvého vzduchu se nalokat*.// Jen se nevyonořit předčasně! Dialog mezi rodinnými příslušníky pochopitelně dospívá do stadia, kdy se básník s otázkami obrací sám na sebe, aby za odpovědi nesl osobní odpovědnost.

Závěrečné **Momenty/Mementa** vedou od představ ke konkrétnímu - k setkání s onou *poslední velkou chvílí/před rozedněním/*. Pochopíme tento okamžik jako příležitost, jako impuls k odhodlání učinit rozhodný krok v nejistotě, kdy prozatím (!) jen stromy odcházejí vyvolány jménem... a kdy snad *přece jen srdce* je tady

proto, abychom si zachovali vůli a odhodlání *složit jiný svět...* Odvážili se *posvítit aspoň sobě na tvář*. Dokud je, dokud ji máme? Dokud nejsme *připíchnuti za krovky* a v krajině dávných keltských stezek nepochodujeme *za svými pestrobarevnými sny...* *kousíček nad zemí. Zatímco voda teče jako čas/ a čas neúčastně běží dál/*. Ptejme se a odpovězme si: *je ještě vůbec?*

Jsou to verše-signály, které nebyly vyslány mimo naši planetu. O čemž též vypovídají i vlastní autorovy přílehlavé ilustrace. Hovoří jasně: Donedávna chybějící, odvrácenou tvář Měsíce už známe, s jakou nadějí spojíme chybějící část té lidské?

Poezie vyzrálá, silná a moudrá, plná znepokojivých momentů. Varovná i varující.

(Sbírka, jak je již tradicí, vyšla v pečlivé úpravě a v citlivé barevné kombinaci, s obsáhlými životopisnými a bibliografickými údaji, koncipovaná jako výběr z autorem dosud nepublikovaných veršů.)

Jiří Faltus

POZORUHODNÁ KNIHA

Název recenze myslím vážně, bez ohledu na ty, kteří tvrdí, že detektivka je pouze jakási více či méně krutá pohádka pro dospělé. Zde o pohádku rozhodně nejde.

V závěru roku 2010 vydal **František Uher** v nakladatelství **TAMTAM Praha** román **PŘIPRAV SE NA DLOUHOU ZIMU**. Jde sice o detektivní román, ale určitě má širší společenský dopad na téma: Kam se ubírá život v Česku. V Uhrově podání od deseti k pěti. Nebo dokonce od pěti k nule? Ať posoudí jeho čtenáři.

Uhrův bezesporu napínavý a složitě koncipovaný příběh se odehrává v nejmenovaném větším městě s orgány prolezlými korupcí, kde není ojedinělé zneužívání funkcí. Kde se úplatky nazývají sponzorskými dary, kde zločin prorůstá až do státní správy.

„*Kdo má hodně, podléhá zdání, že má stále málo*“ říká policista Plevák, jeden z tamních ochránců zákona, který spolu s inspektorem Čemusem, Justem a dalšími, přecházejí z jednoho autorova příběhu do druhého, kdo Uhrovu detektivkářskou produkci sleduje, zná je už dokonale.

Ne poprvé autor zapojil do děje i svého soukromého detektiva Hasila, který se však v tomto řešeném případě pohybuje jaksí na okraji, jak leckdo může usoudit, ale domnívám se, že i tak podstatně přispívá k objasnění celého pozadí, jinými slovy dělá to, co mu licence umožňuje.

Po přečtení knihy jsem měl pocit, že samotný příběh nebyl až tak důležitý, že autorovi prostě více záleželo na jednání lidí, kteří se v příběhu objevují.

O policistech a soukromém detektivovi už jsem se zmínil, ale je třeba dodat, že se Uhrovi povedly i figury osob pohybující se na druhém břehu, například příležitostná postarší prostitutka zvaná Laciná Barka, která se chová tak, jak to od ní požaduje prostředí, nebo Alexandr Rybář, vrah toulající se krajem od ničeho k ničemu, jehož autor charakterizoval slovy: *Život člověka na „volné noze“ není prostě žádná selanka.*

Místo rozboru děje, kterým bych prozradil zápletku a to se s ohledem na čtenáře nedělá, budu ještě citovat autora: *V síti uvízlo několik větších ryb, svalujících vinu na mřenky. O sumcích se báli mluvit. Mřenky sváděly vinu na pulce. Pulci na vodní řasy a vodní řasy na oblázky na dně, ty zase na měsíční paprsky. Jak to vypadalo, nikdo za nic nemohl, všichni byli čistounci jako čerstvě padlý sníh.*

A na jiném místě knihy čteme: *Slušnost a ohledy doba dávno spláchla do kanálu.*

Milan Dušek

Básnické sny o Sedmé zemi a tíze jistoty

V objetí s bouřkou, Kateřina Zwyrtková, vydal Trutnovský literární klub, edice LITERA PRIMA, Trutnov 2010.

Katřina Zwyrtková (1988) z Rudníku je absolventkou trutnovského gymnázia a studentkou 3. ročníku Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. U dvaadvacetileté autorky musíme v řadě titulů přijmout známý druh často se opakující nostalgie podzimu, tmy, samoty, stárí, ubíhajícího času, která se však v autorčiných verších často stává i prostředkem poetického posunu k jiné a mnohdy nečekané a zajímavé skutečnosti. Tak se náhle objeví verš „Tmou se plížím za tebou, realito zítřka“ (Tmou), samota je pak v jejích verších přesýpací (Přívěšek na provázku), jindy pochmurnou náladu podzimu vyváží i dedikace „Panu Losovi, který měl podzim moc rád...“ (Poslední podzim). V řadě básní ale Kateřina Zwyrtková překračuje onu nostalgii a stává se tak společnicí konkrétních prožitků, které jsou zároveň výpovědí o životě. Ve zcela subjektivním hodnocení bych za nejlepší označil básně Zrcadla, Hloubětín, Ve vlaku, Nespavost, Přivaly, V parku, Snídaně, ale i řadu dalších.

Autorka sama v nedávném rozhovoru na stránkách Trutnovinek sdělila, že záleží na čtenáři, jak poezii přijímá a prožívá, že „každý čtenář má před sebou, po přečtení téhož textu trochu jiné dílo“, že ona sama „nepíše rozhodně proto, aby si hrála se slovy“. Zároveň si přála, aby byla čtena, tedy aby našla své čtenáře. S tím mohu souhlasit a doplnit, že čtenář při druhém a dalším čtení její poezie může nacházet nové významy, v minulosti neobjevené. Myslím, že se její touha po získání čtenářů už její první knížkou naplní.

Nebývá zvykem, aby mladý autor u své první knížky zaujal od první stránky. Básnířka Zwyrtková dokázala již vstupním Mottem, že je obdařena citem pro slova a slovy pro cit, že vládne nezaměnitelným jazykem a svými verši zajímavě interpretuje děje, které se konají v jejím nitru i mimo ni. Sbírkou básní V objetí bouřkou tak podává příslib i příštího originálního básnického vidění.

Kladů má tato knížečka o sto stranách však daleko více, například v ojedinelém a v tomto případě velmi šťastném spojení básnířky a ilustrátora, jímž je další absolvent gymnázia v Trutnově a její vrstevník Ivan Prouza, student posledního ročníku Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, zároveň studující dvouobor Environmentální studia (FSS MU) a Sdružená uměnovědná studia (FF MU). Ilustrátor Ivan Prouza rád vzpomíná na společná léta studijní i mimostudijní, ale také na třináctiletou docházku do trutnovské ZUŠ, kde absolvoval výtvarný obor pod vedením Zdislavy Holomíčkové a nezapomíná ani na intelektuální vliv Zdeňka Tluchoře. Nelze ale pominout ani redakční práci básníka a výtvarníka Jaroslava Dvorského, ani finanční příspěvek města Trutnov, které i tento 6. svazek edice LITERA PRIMA podpořilo.

Luboš Zelený

DVA POVÍDKOVÉ SOUBORY

V současné vydavatelské krizi si zájem čtenářů zachovávají soubory detektivních a kriminálních povídek, které jsou cenově poněkud dostupnější. Pro čtenáře je obtížné spolehlivě rozlišit, kdy se jedná o příběhy podložené skutečnými událostmi, kdy jde o příběhy ryze fiktivní, třebaže nepochybně motivované a proložené drobnými postřehy z každodenního života. Uvedené nuance samozřejmě nejsou podstatné. Bez ohledu na zvolený žánr dáváme z literárního hlediska přednost tomu, zda se jedná o fabulačně i jazykově kvalitně napsané práce, nediskretující samy sebe kostrbatě vyspekulovanými polopravdami, zda jsou objektivně nahlíženým odrazem současnosti a nedělají české literatuře ostudu jako nejedna kladně hodnocená (ba i oceňovaná) prozaická práce, u níž je přihlíženo především k tomu, o čem autor píše, případně je přihlíženo k jeho minulým či dnešním občanským postojům. Až ve třetí řadě se krčí kritérium, jak jsou romány, novely či soubory povídek napsány. Totéž platí o poezii, ale to už je jiné kluziště, třebaže stejně ošidná hra se čtenáři.

K tomu chutnějšímu krajci z literárního bochníku náleží dva povídkové soubory Milan Duška, útlejší **POHŘEŠOVANÁ** (MOBA, 2011, nově zavedená edice Krimi, sv. 5) a **MRTVÝ PŘED BAREM** (NAVA, 2011, již jednadvacátý ročník edice Kriminální příběhy, které se letos dostalo i poutavého vzhledu). Celkově patnácti povídkám je vlastní sugestivní náboj a pestrý děj, který nepostrádá spád. Pravidelní čtenáři Duškových povídek se setkávají se známými protagonisty

v řadách kriminalistů. Dušek nehraje se čtenářem hru na schovávanou, dává mu nahlédnout do vývoje událostí, dokáže však překvapit nezvyklou zápletkou a nečekaným zvratem. Čtenáři, kteří jsou na poli kriminální a detektivní literatury pravidelnými či alespoň občasnými hosty a znají Duškovy povídky třeba z populární časopisecké edice Jedním dechem (vydává Pražská vydavatelská společnost), jistě ocení autorův přínos ke celkovému kvalitativnímu posunu v uvedeném žánru.

František Uher

Čtenářův prožitek

Jakmile jsem otevřela Kruh č. 23 – zůstala jsem v úžasu. Uviděla jsem rybáře. Mladého pracovitého chlapa vrhajícího své sítě vodám s jistotou dobrého úlovku. Kdo nám věnoval tento obraz? Jana Wienerová - talent.

Na další stránce jdu také na slovíčko s Marcellou Marboe. Její moudro „Lidský život je příběhem v čase a žádný takový příběh se neodehrává mimo dobro a zlo.“ Toto je nám všeobecně známé, ale uvědomíme si to v plné míře, až když si to přečteme nebo to od ní uslyšíme. Stejně tak Marcellino prohlášení, že společnost je nahá bez svého umění, bez lidí, kteří cítí k němu svou odpovědnost. A v tom vidí smysl a směřování našeho střediska. A myslím si, že to tak vidíme všichni, kteří píšeme téměř bez honoráře, pro radost druhých.

A dále se nám představuje soutěž Pardubické střípky 2010. „Záchrana v poušti“ Zuzany Veselkové. Než začnete číst, uvědomte si, že to napsalo dítě z 3.-5. třídy ZŠ. No není to úžasné, jak si postavila příběh?

O trošku starší je Anna Pasovská a její „Střípky ožívají“. Pointa až tak nevyzněla, ale povídka je na její věk dobrá, má tah a je tajuplná.

Ovšem „Maminka“ od Marie Černé je povídka už dospělácká. Opravdu dobře napsaná, citová, lehké pohlazení po duši a současně nastavené zrcadlo naší společnosti. Vyústěná dobrou pointou.

Ovšem překvapením bulletinu pro mne byla „Kytice neuvadající Jana Dvořáka. Nad tímhle článkem jsem se dlouho zamýšlela. Jednak z pozice dědečka a jednak z pozice vnuka. Autor v ní svou mistrnou drobnokresbou načrtává obrázek tichého odpoledne, kdy čte ty hrůzostrašné příběhy z Erbenovy Kytice. Domnívá se, že ve vnukově mysli se zachytily tak, jak je vnímá on sám a čeká na jeho reakci. Vnukova reakce nebyla jednoznačná, ale dědeček ji pojal podle svého.

Když jsem si povídku přečetla, vrátila jsem se do svého dětství. Kytici jsem si přečetla několikrát ve čtvrté třídě. Neučila jsem se ji, ale znala jsem celou knihu zpaměti. Častokrát jsem ve škole recitovala zpaměti Vodníka, Zlatý kolovrat a jiné. Ale až teď, když jsem si přečetla povídku, jsem si uvědomila, co hrůzy v těch verších je. Když jsem byla školní dítko, vůbec jsem to nevnímala. Pro mne

byl důležitý rytmus veršů. A proto jsem dosud na vážkách, zdali malý vnouček to prožíval tak, jak se děda domnívá, či ne. Ale i tak je to jedno. Důležité je, že povídka vybízí k zamyšlení a k návratu do dětství.

Marta Urbanová

NÁZOR ČTENÁŘKY

Bulletiny uvádí pravidelně zpovídání „Na slovíčko s...“ z něhož se čtenář dozvídá zajímavé informace o členech Východočeského střediska OS. K mé velké radosti jsou v Kruhu 23 hned čtyři. Alarmující jsou slova předsedkyně Vč. SOS Marcelly Marboe, vyslovující – bohužel pravdivé – heslo dnešní doby: „Co za kolik?“ Ale už na další stránce bulletinu se čtenáři rozjasní tvář nad výsledky nesnadné práce členů střediska prezentované mimo jiné v podobě již šesti maratóňů, které rok od roku rozšiřují pole působnosti a obohacují svou náplň. Pan František Uher v rozhovoru říká: „Nelze kráčet ulic života a bez povšimnutí mít společenské události, chodce a jejich osudy.“ Je to výrok spisovatele, ale stálo by za to všeobecně prolomit nevíšimavost lidí k okolí. „Pohádkový dědeček mezi námi“ od Marie Kubátové – na první pohled úsměvné vyprávění, ale mezi řádky autorka také poukazuje na to, co alespoň trochu vnímavého člověka v dnešní době tíží: „Jestli mezi obecně prospěšnou činností uzná člověčina nadějí jako hodnotu směnitelnou podle praxe trhu, něco za něco.“

A konečně recenze v Kruhu. Dávají vědět o knihách, které po jejich přečtení čtenář zatouží mít ve své knihovničce. A jestli už některou z nich četl, přesvědčí se, zda záměr literárního díla pochopil správně, popřípadě co mu uniklo a k čemu by se měl vrátit. Ne vždy musí každý s recenzí souhlasit, názory se mohou různit, ale polemika je pro čtenáře také přínosem.

Jak nerozvlékale napsat o všem, co je v Kruhu 23 zajímavé a přitom na nic nezapomenout? To se prostě nedá. Každý příspěvek má v sobě něco, čím na sebe upozorní a zaujme. Kruhy jsou od čísla k číslu zajímavější a pestřejší. Jeho tvůrcům a přispěvatelům za to patří veliký dík.

Dagmar Poláková

- **Dostal rozum. Ale je na dobírku.**
- **Vyříkali si to mezi čtyřmi očima a jednou štěnicí.**
- **Koho políbí Múza, zapomene na umění a vrhne se do reálného života.**

Aforismy Jiří Faltus

ZAZNAMENÁVÁME - KOMENTUJEME

Knížky našich členů v roce 2011:

- Klára Podobová – **MHD – MARNOSTI HLADOVÝCH DUŠÍ**, povídková prvotina. Vydala Literární akademie.
- Milan Dušek – **POHŘEŠOVANÁ**, sešitové vydání sbírky delších pěti krimi povídek v nakladatelství MOBA Brno.
- Milan Dušek – **MRTVÝ PŘED BAREM**, sbírka povídek v edici krimi příběhy v nakladatelství NAVA Plzeň.
- Miroslav Skačáni – **PROKLETÁ KNÍŽATA**, historická próza z 10. a 11. století.
- Josef Lukášek – **POHÁDKY Z ORLICKÝCH HOR I. OFTIS** Ústí nad Orlicí – 3. vydání.
- Josef Lukášek - **POHÁDKY Z ORLICKÝCH HOR II. OFTIS** Ústí nad Orlicí – 3. vydání.
- Václav Franc - **SVĚDEK NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ**, sbírka povídek ve vydavatelství Akcent.
- Václav Franc – **DOBŘÍ ZLOČIN**, sbírka povídek lehce laděných na sci-fi ve vydavatelství Akcent.
- Lubomír Macháček – **MANŽELKY A JINÉ ŽENY**, sbírka povídek v nakladatelství Baronet.
- Lubomír Macháček (pod pseudonymem Adam Borek) – **VRAŽEDNÁ ROMANCE**, detektivní novela v nakladatelství MOBA Brno.
- Draga Zlatníková, Karel Sýs – **DRCENÉ KOLY JAGUÁRA**, přeložená sbírka básní Barbary Flamand v nakladatelství ONYX.
- Poznámka redakce: Za pozornost jistě stojí, že básnická sbírka Ladislava Vondráka **TAJNOSPÁDY** byla vytištěna též Braillovým slepeckým písmem.

- Vydavatelství Balt-East v Praze vydalo **POSVÍCENÍ 7 - Tučnější sousta**. Jde o sborník s účastí 13 autorů. Z našich členů tam jsou zastoupeni: František Uher (Kryté vozy); Marta Urbanová (Vyhozené prachy); Jiří Faltus (Aforismy, Epigramy); Dráža Holmanová (Ozvy); Václav Franc (Sestra Olga je poklad).

HLÁŠENÉ AKCE:

- * **V úterý 22. března v 18 hod. Martin Vídenský** četl v Městské knihovně v Ústí nad Orlicí z připravovaného výboru, který by měl obsahovat to nejlepší z předcházejících čtyř vydaných sbírek. Mezi básnickovy úspěchy v poslední době patří publikování v knize „Stavitelé chrámu poezie“, která byla křtěna v Památníku Písemnictví.
- * **Dne 7. března uspořádala Marta Urbanová** besedu v Městské knihovně v Chotěboři o svých knihách. **15. března** měla besedu na stejné téma v Městské knihovně v Humpolci.
- * **13. dubna se uskutečnila v Radkowě (v Polsku) vernisáž fotografií Věry Kopecké** pod názvem Doteky světla. Výstava je součástí mikroprojektu „Spolupráce knihoven Broumov – Radkow“. Součástí vernisáže byla jak hudební vystoupení, tak poezie. Mezi fotografiemi vzbudily velkou pozornost portréty Jekatěрины Poljanské.

Na vernisáži vystoupil dětský sbor hudebního oddělení knihovny, písničkář a kytarista Jaroslaw Augiewicz , Stanislaw Paluszek na pianino a Krzysztof

Karwowski na saxofon a básníci Antoni Matuszkiewicz, Dawid Magen, Roman Gileta, Monika Maciejczyk a Věra Kopecká.

- * **12. dubna se konala v Městské knihovně ve Vamberku vernisáž Marie Ungrádové**, která otevřela třítydenní výstavu jejích obrazů a dřevorezeb, ale byly tu i experimentální kombinace dřeva, krajek a kovu. O úspěchu akce svědčí zápisy v knize návštěv. Samotná knihovna je nositelkou uznání Knihovna roku 2010 od Ministerstva kultury.
- * **5. května uspořádalo Městské muzeum v Žamberku autorské čtení Milana Richtera z jeho knížky Kumštýři Podorlicka** při příležitosti výstavy obrazů místního malíře Eduarda Landy.

FOTO Z AUTORSKÉHO ČTENÍ V MUZEU

- Byl tak silnou osobností, že dokázal zblbnout několik dalších generací.
- Nevíme co je za hranicemi snů, protože před nimi vždy zazvoní budík.

Aforismy Jiří Faltus

Trutnovský literární klub vyhlašuje
7. ročník literární soutěže pro mladé autory

TRUTNOVSKÝ DRÁK.

Cíl soutěže: Prostřednictvím autorské tvorby aktivovat zájem o svět literatury.

Podmínky účasti: původní – **dosud nepublikovaný** – autorský text poezie, prózy či dramatu

(připojte titul příspěvku, své jméno a příjmení, datum narození, adresu bydliště, telefon, školu a třídu – týká-li se Vás), **téma volné** (zvláště oceníme nejlepší příspěvky s tématem či motivem Trutnova, jeho symbolů nebo výročí), maximální rozsah **5 básní** nebo **5 strojopisných stran A4** v případě **prózy** či **dramatu**.

Soutěžící budou rozděleni do dvou věkových kategorií:

15–18 let,

19–30 let.

Uzávěrka soutěže a vyhodnocení: Soutěžní příspěvky zasílejte nejpozději do **31. 8. 2011** na e-mail: tudrak.tlk@seznam.cz

Slavnostní vyhodnocení soutěže spojené s autorským čtením ukázek oceněných prací proběhne v pátek **21. 10. 2011** ve **Staré radnici** na Krakonošově náměstí od **17.00** hodin.

Nejlepší práce jednotlivých kategorií v rámci vymezených literárních druhů budou odměněny knižními cenami v hodnotě **500–700 Kč**,

nejtalentovanější počín roku **Cenou Jaroslava Hofmana**,

a budou **publikovány** v místním tisku.

Upozornění: Posuzování prací bude probíhat **anonymně!!!**

Své osobní údaje počínaje jménem proto uvádějte na samostatnou stránku až na úplný závěr svého příspěvku.

Na Vaše umělecké texty se těší Trutnovský literární klub!

OBSAH KRUHU 24

A. Kopecká: Ilustrace	1
V. Kopecká: Den za dnem	2
M. Dušek: Na slovíčko s Věrou Kopeckou	5
J. Dvořák: Trénink paměti	6
M. Vídenský: Na konci cesty	11
A. Šlechta: Země, voda, oheň, vzduch	11
J. Wienerová: Nad ránem, Večerní	15
J. B. Kraus: Dolar proti fazoli	15
A. Kordíková: Úpis, Báseň	19
V. Sokol: Prase	20
P. Musílek: Nebezpečná diverze, Tři pocestní	24
M. Urbanová: Svět za sklem	24
L. Huml: Na rybárně, Vzkaz	30
H. Pilná: I strach dává křídla	30
T. Bruknerová: Poutníková cesta	37
B. Datínská: Když se tak trochu bojím	43
M. Ungrádová: Nová láska, Zase jdu pozdě	46
H. Křivánková: Až, Duha	47
M. Kubíček: Léto je, Podzim je	48
V. Franc: Čas na změnu	48
V. Teslík (host Kruhu): Malý sen, Bdím	51
L. Zelený (host Kruhu): Sen básníků	51
K. Zwyrtková (host Kruhu): Zavaž mi oči	52
F. Uher: Skutečně nejlepší básně?	53
jif: Temnej posel kuropění	53
M. Urbanová: Poezie Petra Chvojky	54
J. Faltus: Sličné Tajnospády	54
M. Urbanová: Mrtvý před barem	55
J. Faltus: Až se znovu narodím	55
F. Uher: Ticho, které nedohořívá	56
J. Faltus: Okno je dokořán	57
M. Dušek: Pozoruhodná kniha	58
L. Zelený: Básnické sny o Sedmé zemi a tíže jistoty	59
F. Uher: Dva povídkové soubory	60

M. Urbanová: Čtenářův prožitek.....	61
D. Poláková: Názor čtenářky	62
Redakce: Zaznamenáváme – Komentujeme	63
J. Faltus: Aforismy	45, 46, 62, 65
Fotografie: M. Dušek jun. - V. Smejkal – Milan Richter	

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník VII. – číslo 24 – červen 2011

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 25 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Uzávěrka příspěvků: 4. září 2011

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu města Pardubice, Krajského úřadu Pardubice, Krajského úřadu v Hradci Králové a Ministerstva kultury ČR.